EL:POBLE:CATALA

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 15 DE ABRIL DE 1905

ANY II * * BARCELONA * * NÚM. 23

PREU D'UN NÚMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

De l'Avenir

Representant, com evidentment representa, el Catalanisme professat per bona part de catalans un moviment excessivament particularista, y fins exclussivista en alguns casos, es necessari que tots aquells que figuren entre sos elements directors procurin trèureli aquest matís que acabèm de senyalar, empenyent la causa de Catalunya envers viaranys oposats an els que ha vingut seguint.

De no ferho axís, la causa catalana està seriament amenassada d'un fracás; car portarla al fracàs més segur, significaría anar conservant en ella aquest caràcter extremadament particularista que tant y tant la perjudica en nostres díes, y que de no desfersen definitivament, faría que a no trigar gaire 'l Nacionalisme català 's manifestés com una tendencia excepcional oposada per complert al ambent politic que 's respira en la vida moderna y com una causa renyida en absolut ab les manifestacions renaxementistes que arreu se fan ostensibles entre 'l concert de les nacions civilisades.

Perquè, que l'esprit d'un novell Renaxement apareix de nou en tots els detalls de la vida dels pobles, es innegable.

La Gran Bretanya (com oferintnos un exemple eloqüentíssim de que 'l particularisme y l'individualisme més radicals y ben entesos no estàn renyits d'una manera sistemàtica ab l'imperialisme més a *outrance*), és dels paissos que marxen a l'avantguardia del modern moviment que pressentím.

Les recentes gestes polítiques den Chamberlain y els treballs gegantins de la diplomacia britànica en les intrincades qüestions de Fashoda, del Marroc y de la actual guerra d'Orient, ne son una serie de proves incontestables.

En els Estats Units del Nort d'Amèrica, també s'hi ha fet sentir ab tota sa intensitat la nova febre: sos *trusts* colossals per lo que respecta a la esfera mercantil, ses lluites de conquesta ab Espanya y les orientacions que està emprenent el govern federal baix les inspiracions den Roosevelt, ho demostren d'una manera sobrada.

Alemanya, que ab sa emigració de capitals va escampant sa influencia per totes les parts del mon, influencia que en alguns paíssos, principalment en els angle-saxons, es motiu de series preocupacions per part dels governs que veuen ab recel l'invasió germànica que va extenentse en els camps de l'industria y de la banca; el Japó ab ses darreres victories contra Xina y contra Russia; Italia, ab el desvetllar portentós de sos pobles del Nort; y Fransa, la terra imperialista per excelencia, en la que de nou ha tornat a sorgir impetuosa com mai la lluita secular entre l'Estat y l'Iglesia, no com abans, en forma de protesta regalista, sinó en la més moderna de separació absoluta de les dues Potestats, patrocinada per pensadors tan poc sospitosos de sectarisme y de demagogia com l'erudit Deschanel: son una serie de proves irrebatibles de que per tot arreu, se fan sentir y s'obren pas les noves idees d'aquest modern Renaxement que s'atansa y que vens en tots els ordres.

Car si de la política y de la diplomacia passèm a la Sociología, a la Literatura y a les Arts, també hi notarèm la influencia de la resurrecció clàssica. En efecte, en l'ordre sociològic el Positivisme ha realsat de nou y ha predicat a les seves escoles principis y teoríes que semblaven definitivament morts y enterrats pera sempre; y es axís com les velles classificacions de les castes socials han retornat a la vida científica mercès a les teories del *medi ambent* y de la *llei d'herencia*, y es per la propia influencia del positivisme que 'ls apòstols de la escola antropològica han negat l'existencia de la llibertat de l'home, ressucitant altra volta el determinisme fatalista dels antics, aquell fatalisme que la forsa de les màximes cristianes havía desacreditat y combatut durant un llarc período de segles.

Y si dexant els dominis de la Sociología y de la Filosofía passèm an els de la Literatura y de l'Art, també ens trobarèm ab la resurrecció de les idees clàssiques, que si en la poesía adopten l'esprit y la forma del ranci culteranisme d'altres temps, alambicat y pulcre, en el teatre torna a triomfar l'art antic, y les situacions culminants de la escena son marcades altra volta per les notes del *chor*, que han tornat a ressonar en nostres escenaris ab el nom de música descriptiva.

Es el Renaxement que ressucita en tots els ordres; es el mon pagà que torna a la vida; es el descrèdit de tots el sistemes inspirats en l'encongiment, els terrors y les humilitats de la tradició morta. Es el sentimentalisme que retorna, arrollant victorós la ciencia patrística que emmudeix desacreditada y vensuda. Es la posta del sol jueu, que en sos darrers fulgors no troba ja concilis ecumènics quines deliberacions iluminar, ni testes demacrades a quin entorn encendre aureoles.

...Es la materia, que guarida de les llagues y les nafres ab que 's tormentà durant tota una era de cilicis, de dejunis y de flagellaments, alsa sos ulls vers les serenes cimes del Olimp helènic y torna a extasiarse en la contemplació de la Vida y de la Bellesa...

...Y Júpiter y Venus regnaràn...

ARNAU MARTINEZ Y SERIÑÁ

EXCURSIONS PER GRECIA

(Continuació)

Athenas, istiu del 188...

... deiem, doncs, que som al Pireu, ont hem arribat els ulls plens de visions marítimes, tenint davant com si encara hi fossim, el Cap Tanara dels temps Homèrics (Matapan) tot roig a la base, abrupt, axecantse en colossals graonades y estampint darrera seu l'altíssim Taygetes coronat de neu; l'illa de Cerigo (l'antiga Citerea d'evocacions eròtiques) avui trist sejorn ont vegeten pobrement uns quants pescadors d'esponjes. Hydra, niu famós de mariners indomptables ab un port tot voltat de roques y aquella cala per l'istil de la de Tossa, ab una torre a la banda de ponent ont s'ergía 'l lleó de Sant Marc .. y al fondo de la cala unes casetes blanques que s'enfilen colina amunt no mostrant més que superficies llises, línies horizontals escairades; unes menes de daus ab finestres. Hydra, que ha sigut en nostres temps bressol del mostatxut Bulgaris, l'etern primer ministre de la primera monarquía moderna y patria del pros Miaoulis, l'almirall que en 1831 feu aquella *hombrada* de cremar ses naus en la veina rada de Paros desobeint a Capo de Istria que li ordenava 'n fes entrega al almirall rus... Tornarem a fruir ab el recort la vissió que hem tinguda desde alta mar, de la terra que ara trepitjèm ab les blancors de les pedreres del Pantelicos al fondo y la silueta del mont Hymetos, la montanya dels ruscs perfumats, més vora mar; y com si estés entre les dues montanyes, damunt suberba peanya de roques ocroses reveurèm les columnes encara ertes del Parthenon, que d'alta mar se veien y del port no's veuen; sentirem potser més intensament que unes hores abans, quan la visió era real, aquell esborronament que produeix la pròxima realisació d'un desitj llargament cobat, la mena d'aplanament que en l'esperit causa sentir al alcans dels sentits corporals una cosa que tant desitjavem y com en apoteosis ovirarem aquelles montanyes embellides per la constant deria de vèureles y entre quals solucions de continuitat, que segons la marxa de la nau presenten divers aspectes; destacantse hieràtica l'Acròpolis que fins sense haverla vista ja conexiem y aquelles columnes potser més hermoses ara que abans de la catàstrofe produída en el Parthenon per la bomba de Morosini y l'explossió del polvorí turc...

Recordats el turcs y els venezians vindrèm d'una volada als temps moderns y ferem esment del siti ont nos trobém. D'aquell port destruit per Sylla 'l romà, revifat per la República, qual lleó heràldic coronava 'ls pilans d'ont penjava la gran cadena que en temps de la dominació Veneziana, a posta de sol, tancava 'l port.

Recordarem la llarga miseria d'aquells llocs durant el temps de la potensa turca fins arribar a la guerra de l'independencia recordant a Byron, als hèroes de Missolonghi, recordant la campanya de Crimea que fou el germen de la actual relativa prosperitat del Pireu a causa de lo freqüentats que foren els seus graus per les esquadres dels beligerants que poc a poc, fins per conveniencia propia, engrandiren y consolidaren els treballs del port y com conseqüencia donaren vida a la població.

A ponent del Pireu, la reconada d'aigua que 's veu calmosa y casi estanyada es la famosa rada de Salamina ont els grecs comandats por Temistocles foren vencedors de Xerxes, que baxat en terra, d'una esberla del rocàm en forma de trona, presidí al seu desastre... y feta una excursioneta pels voltants, contemplats els sitis ont foren els ports de Phaleros y Munichia, de que parlen els llibres antics, avui sitis fangosos y cuberts de runes, ja casi haurèm terminat la feina que teníem al Pireu no restant més que pagar el gasto y empendre 'l camí de la capital.

El ferem en la companyia sempre grata del gran amic nostre l'Enric Gaspar que estava allí de Cònsul y que tot caminant, tot passejant després per la ciutat ens resumía les seves impresions sobre la vida actual a Grecia. Impresions d'un Cónsul Espanyol que sempre tem *el traslado* ó desitja *el ascenso;* estranyantse de quejo, que no havía viscut mai a Athenas hi coneguès tantes families, esplicantsho al cap d'alguns díes al reparar que tots els coneguts ab qui 'm trobava eran Massilioles, grecs de Marsella; alguns, socis dels matexos cercles que jo, abonats als matexos teatres, altres fins companys de gatzares; dientme 'l meus amics, y ho deien ab raó, que per anotar coses de Llevant potser fa nosa lo haver viscut a Marsella, per la raó senzilla de que res ve de nou; poguentse afirmar sens exageració de cap mena que més bé 's troba un marsellès, o un habitant de Marsella passejant pel Pireu, per certs barris de Syra o de Patras que recorrent a Fransa les viles marítimes de la Normandía, de la Bretanya, del pas de Calais. Molt més se sent un a casa seva a Chio que no pas a Saint Malo, a Negroponto que no pas a Dunkerke. Un grec, un turc, un chipriota, un marsellès, pensen y fan moltíssimes coses de la matexa manera. Per això els grans elogiadors o detractors dels llevantins han de ser gent d'altra rassa. Nosaltres som forsosament indulgents per lo que en llurs costums pugui haverhi de xocant y menos alabadors per lo que en les coses pugui haverhi de sorprenent. Casi tot lo que fan aquella gent ho fem nosaltres, tot lo que hi ha per allí: cel, aire, colors, harmonies de forma; si fa o no fa ho hem vistá casa.

En els nostres temps, Ernest Renan, que ha elogiat les coses hellèniques de l'antiguetat, Edmond About, que tant ha descantat les modernes, eren gent de tramontana. Els del mitjorn no ens indignèm per mica més o menys d'oli sabent, per cridoria més o menys injuriosa d'un traginer, o renec més o menys coent d'un pescador. Dels paísos ont anèm sabèm admirarne les hermoses persones, els temples, les columnes, els camps grandiosos, les marines poètiques; ells els septentrionals, en tot troben tares y més que en altra cosa en materia *manducandi*. Sempre 'ns amoinen ab si *le beurre* (la ditxosa mantegota) es més fresca a tal siti que a tal altre, entre sí a tal ciutat *on mange très bien* y a tal altre la cuina *y est detestable* ab la particularitat de que no hi entenen res. Prenen per bona cuina l'ausencia de cuina y troben defectes a la manera de cuinar dels paissos mitjornals, que son els únics ont la gent saben poetisar una mica la prosàica feina d'afartarse. Edmond About particularment ha dit *perrerías* dels grecs moderns, però, com les ha dites ab *sprit*, les seves critiques fan gracia. De vegades tracta a ciutadans y montanyesos d'estúpits, de barbres per coses sense importancia... entre altres perque 'ls habitants de Missolonghi havíen deteriorat o romput a trossos una estatua de David d'Angers (feta per David d'Angers) oferta al municipi pera perpetuar l'heroísme de la ciutat... Pobres Missolonghesos...

No feutse càrrec el terrible About de que sens dubte l'estatua laborada per l'escultor francès no 'ls agradava o trobaven que feia nosa allà ont l'havíen plantada.

Per mi vaig trobar que la gent d'Athenas eren com la gent de Nàpols, com la de Gènova, com molts Marsellesos. S'ocupen de negocis marítims, armen barcos que naveguen transportant cereals desde les embocadures del Danubi, de Braila, de Galatz; del mar Negre, de Odessa, de Sebastopol, fins a les plasses italianes, franceses, espanyoles... fins al Nort d'Europa! Hi ha families gregues que son verdaderes dinasties d'homens de negocis; emprenedors y possessors de grans capitals que saben esmersar generosament en obres benèfiques per llur país. Families aristocràtiques en el sentit de possessors de títols nobiliaris a Grecia no n'hi ha. Els marquesos, condesos, etc. etc., son desconeguts entre 'ls grecs; tot lo més s'atribueix a certes families el ser descendents d'aquells grecs del Phanar, un barri noble de Constantinopla, que tant gran rol jugaren en temps dels Paleòlogues. Lo ser phanariota es ja presumpció de ser ric y de nissaga antiga.

Inútil dir que les classes elevades vestexen ab la matexa pulcritut y correcció a Athenas que si visquessin en altra qualsevulga capital d'Europa y lo que un coneix com trajo grec no més se veu per viletes y platjes; ab la particularitat de que aquella indumentaria que 'ns sembla característica del poble grec no es grega. La fustanella, gipons prisats dels homens, sabates ab punta cargolada, cintura ab ornaments, bossa de tabac, pistoles, tinter de banya, bonet vermell al cap, es trajo albanès, y 'ls calsons amples de la gent de marina, la faxa vermella, l'ermilla ab molts botonets daurats, la vesta blanca o negra, fins lo rosari d'àmbar que porten al puny y van desgranant, tot es turc.

(Seguirá)

J. PIN Y SOLER

Extrangeres

La badoqueria indiscreta s'atura a contemplarles y les segueix ab la mirada en son camí, llargament; la sensualitat, ab aridesa mal oculta, recull boti de son passatge: la curiositat de les dones les amida, hipòcritament, de reull. Y elles riuen.

Son alegres aquestes extrangeres. Van totes vestides de blanc. Duen sobre l'or dels cabells unes immenses palloles blanques, guarnides pomposament de flors blanques, entre'l núvol d'un gran vel candidíssim. La gorja núa reb la caricia del aire. Porten grans brassades de flors sense lligar. Y riuen.

La gloria d'un sol per elles inconegut fins aquest dia les ha ferit els ulls, de bon matí, dins la clara cambra del Hotel. Han saltat del llit, s'han despertat l'una a l'altra, ab petits crits de joia, ab cansons, ja rient tot just despertes... Han obert de bat a bat el balcó, y al cel de festa y a la tebior de l'oreig s'han sentit plenament ditxoses. Sense tancar, despreocupadament, han emprès una toaleta que la frisansa no ha dexat completar. Y, desseguida, al carrer, a veure coses noves, a passejar amunt y avall, a comprar totes les flors de la Rambla, a riure, riure forsa... Tot lo nostre es tan pintoresc, tan divertidor!... Riuen del nostre cel, de la nostra atmòsfera, dels nostres gestes, del nostre parlar. Riurien del nostre amor, de la nostra gelosía, de les nostres benediccions y malediccions, d'aquells cants — tan tristos! — que fem quan s'ens desgarra l'ànima. Donen almoina a un pobre, ple de llagues, tot rient. Abaten la testa a olorar les flors; aspiren, voluptuosament palpitantes les aletes del nas, la torbadora fortalesa del perfúm. Y riuen encara.

Elles son alegres y vosaltres, pobres compatriotes meus, sou tristos. Elles passegen triomfalment la seva joia y vosaltres, si algún cop us arriba, l'amagueu baix escoberta rígida de seriositat. Elles lluen robes y capells estivals en aquest abril que pera vosaltres guarda fret. Elles son blanques entre'l vostre vestir ombriu. Elles marxen a grans gambades entre'l poruc caminar vostre. Elles son altes y vosaltres sou petits, y petites son les vostres mullers y promeses, y petits els vostres fills seràn...

Tan altes son elles, tan altes, que quan han passat, encara de bon tros lluny s'ovira la blancor de les palloles pomposes dominant la monotonía grisenca de la multitut.

XENIVS

Sobre el concurs de Palafrugell

Cal endressar una encoratjadora felicitació al «Centre Català», de Palafrugell, organisador del concurs literari musical d'aquesta vila, per la valenta iniciativa que ha demostrat, realisant una serie de reformes radicals en la forma y en el fons d'aquestes justes poètiques tradicionals en la nostra civilisació. Han demostrat ésser esperits enemics de la rutina y animats de la sagrada y rara manía de la reforma, a la qual se deuen els avensos en totes les formes de la humana activitat. Ells han tingut la vista prou clara y l'esperit prou sincer pera vence y reconexer públicament la malaltía que corseca aquest arbre centenari dels «Jocs Florals», abandonat ja fa molts anys als seus mals de velluría mercè a un malentès respecte a la tradició. Aquesta cega idolatría al passat ha privat la aclimatació dels Jocs a les noves circunstancies de son según naxement y la adaptació de sa revellida soca al terrer de la civilisació moderna, que no ha pogut fer assimilar dins ses entranyes la frescor y la vitalitat de la nova sava. Aquest treball d'adaptació a l'esperit de la época es el que han comensat generosament aquets valents organisadors. Dins d'un cercle modest com suposa la celebració d'un concurs a una vila de segón o tercer ordre, la reforma ha sigut radical y plena de bon sentit.

El detall que més vivament atrau la atenció es la substitució dels premis tradicionals de les tres flors simbòliques per cantitats respectables de diners. Y ab axò han demostrat els iniciadors una perfecta compenetració ab l'esperit modern. En aquells temps de la Etat Mitjana, segurament hauría resultat un rebaxament pera'l poeta l'oferir com premi d'un concurs públic y solemne un grapat de *vils diners*. La concepció que de la poesía tenía aquella gent no 'ls permetía considerar el poeta al nivell dels demés homes; el poeta era 'l pol oposat al marxant y a l'home de negocis; era un ser d'excepció, com el clergue, que no cabía en cap dels prestatjes socials aont estaven classificats el comú dels homes. D'ensà de sa aparició en les civilisacions provensal y francesa, el poeta era un aucell lliure que alegrava les festes y embellía la vida ab els seus cants, vivint sempre baix la paternal tutela de les classes nobles y poderoses. Aquestes cuidaven de que no li faltés el sustent, el comblaven de presents espléndits y tenien a molta honra l'hostatjarlo en les luxoses cambres de llurs castells y palaus; però no consideraven mai l'art del poeta com un treball vulgar reclamant com els altres retribució al comptat. La única retribució que comprenien fos digna d'ell era una vida regalada y joiosa, anant d'un castell a l'altre, escoltat per tothom, admirat per tothom. Poetes, joglars, músics y bufons eren com l'esplèndit bagatje dels poderosos que 'ls retribuíen, no per llur treball, sinó per egoísme, per orgull, puig els honors de que 'ls combiaven eren llur propi honor davant del mon.

Les llargues estades del Dant als casals de l'Uguccione, den Malaspina y del Cau Scaligero; la intimitat del Petrarca ab la poderosa familia dels Colonna; les rares distincions de que fou objecte el Tasso per part del marquesos de Ferrara; la protecció esplèndida que als grans autors dramàtics francesos prodigaren les corts de llur país, son proves suficients de la representació que hem atribuit al poeta en aquelles societats.

Aquest concepte social del poeta dura fins la Revolució. La nova llei de *la lluita per la vida* descoberta per la ciencia com base de la nova biología, troba una completa realisació dins de la moderna democracia. Aquesta, trencant les barreres que separaven les antigues classes socials, brinda a tots els homes per igual els fruits temptadors del poder y de la riquesa. De llavors ensà no hi han excepcions entre 'ls humans; tots estàn igualment sotmesos a la dura llei de la lluita; y el poeta y el sacerdot, homes privilegiats en altres èpoques, are se confonen barrejats dins les multituts anònimes de la plebs moderna, saccejada perpetualment pel deliri de l'or y la grandesa.

El poeta es ara simplement un individu, no una institució social; es un obrer que reclama com els demés, però sense perdre res de sa noblesa, la justa retribució pel seu servei, per l'utilitat produida ab el seu esfors. El poeta es avui l'industrial més noble de tots, el comerciant dels productes més nobles y més exquisits. Y vetaquí que 's presenta al mercat universal del esperit humà, y precisament pel fet de gosar posarse costat per costat dels altres més baxos mercaders, apareix en tota sa veritable grandesa y majestat. Axò es, en resúm, lo que han comprès instintivament els iniciadors d'aquest concurs, en comunió perfecta ab l'esperit de la nostra época.

Y en llògica conseqüencia també ha anat rodolant a l'abím aquell pom de flors marcides que constituexen encara els premis oficials dels Jocs.

Y al mateix temps han desaparegut els antics símbols encarnats en exes flors. L'Amor, la Fe y la Patria venien a constituir el triàngul simbòlic de la societat feudal, dins del qual estaven inclosos y resumits els ideals que la feren naxer y li donaren l'impuls vital. Aquets tres noms res signifiquen dins de l'actual societat. El camp de la inspiració s'es axamplat prodigiosament en la nostra època; y difícilment podría resumirse en un nombre determinat de temes la complexitat de sa vida y de sos ideals. S'imposa, per lo tant, una llibertat absoluta per part del poeta en la elecció dels temes, com han comprès perfectament els organisadors del concurs esmentat.

Però no s'han contentat ab l'enrunament desapiadat de totes aquestes règnegues velluries. El bon sentit els ha fet veure els grans inconvenients que pera dictar el veredicte suposen els Consistoris formats de molts membres. Desde 'l moment que 'l públic acorda la seva confiansa a les persones nomenades, ¡quant més pràctic resulta la reducció del seu nombre al extrictament necessari! Llavors les tasques del jurat se simplifiquen extraordinariament y quan son dues o tres persones de gran prestigi, com passa al concurs de Palafrugell, llur veredicte va voltat d'una respetabilitat que no pot tenir quan es fill d'una barreja d'homes de talent y de mitjanies desconegudes. Axí ho feyen els Grecs en els concursos tràgics que eren fallats per l'*arconte* d'Atenes, persona sempre de gran cultura.

Y pera acabar, hem de tributar una gran lloansa al pensament que han tingut de reunir en el mateix concurs la Poesía y la Música, les dues arts germanes que, segons diu Lessing, «semblen destinades no sols a viure unides ans a formar un sol y mateix art». Totes aquestes idees, que el qui axò escriu havía preconisat ja fa algún temps (1), comencen en bon'hora a tenir una hermosa realitat y acabaràn algún día per transformar radicalment l'aspecte y l'esperit d'aquesta institució gloriosa dels Jocs Florals freturosa de nous aires y de nova sava. Felicitèm coralment al Centre Català de Palafrugell per ses valentes iniciatives; y Déu vulgui que 'l seu exemple sía llevor feconda en l'esdevenir.

M. DE MONTOLIU

(1) En *La Veu de Catalunya*, números correspondents a abril del any 1904, véginse els articles sobre «Els Jocs Florals».

NOTES POLITIQUES

Pera l'última desena d'aquest mes deuen reunirse les Diputacions.

A la de Barcelona, el nou organisme assenyalarà un cambi d'orientació politic-administrativa, ja que en ella 'l caciquisme te de dexar el govern a les minories.

El bloc dinàstic-caciquista de la Diputació suma setze vots. Les minories republicana, regionalista y carlina unides, vint.

Poden, doncs, les minories unides governar. Y no sols poden, sinó que deuen ferho.

***

Al constituirse la Diputació, la primera cuestió a resoldre es el nomenament de càrrecs.

Si les minories estàn d'acort la presidencia correspondrà a un republicà per ser la minoría més numerosa, y la vispresidencia a un regionalista, que li segueix en número.

Aquesta es la conducta a empendre a la Diputació, conducta igual a la que 's seguí al Ajuntament de Barcelona, al constituirse pel janer de 1902.

Si axò fracassava y s'asseia a la presidencia un caciquista, fos En Farguell, fos En Badía y Andreu, caldría fer públics quins elements d'oposició l'haurien votat.

Catalunya té 'l dret de saber qui son els que servexen el caciquisme en contra d'ella.

***

En el setmanari catalanista *La Veu del Vallés* s'hi llegía l'altra setmana ab fonda pena:

«Un d'aquets días se vendrà a pública subasta el diari de Barcelona, *La Renaixensa*. ¡Ja era hora!»

El periòdic que axí s'expressa, concorré oficialment al dinar de germanor patriòtica de juliol últim.

Hi suprimim els comentaris.

***

Diuen que a no trigar gaire será un fet la divisió de les forses conservadores en dos grans partits; l'un de tendencies fondament relligioses, y dirigit per En Maura; y l'altre de tendencies socialistes y radicals, capitanejat per En Dato.

Segons el rotatius madrilenys, després d'aquestes novíssimes orientacions la *regeneración* será cosa de pocs díes... però nosaltres, que som desconfiats de naxensa, tenim serios motius pera posarnos a riure ja per endavant, preveient l'éxit de la bifurcació de *marras*, perque francament tant divertit resulta axò de pendres ab formalitat la creació d'un partit *catòlic a la moderna* (.!?...) sobre tot a les altures que estèm y després de la recienta circular del Vaticà als catòlics lliberals de Bèlgica, de quin document, per lo que 's veu, a Madrid no n'estàn enterats, com esperar alguna cosa de profit sortida del migrat cervell den Dato, d'aquest infelis que s'ha posat al cap la deria d'arreglar la qüestió social, inarregable a Espanya.

Sembla realment un somni, que encara s'atrevexi a parlar de socialisme l'home que compta entre 'ls fets més brillants de sa fulla de serveis la *gran* innovació d'alterar les hores dels relliotges y aquella *neula* monumental, modestament anomenada *Instituto de reformas sociales*.

Que 's desenganyi tothom d'una vegada: axò de pretendre donar noves forses al partit conservador, es senzillament una quimera, es voler ressucitar un mort; que un mort y res més es, apesar de les actituts *gallardas* del seu quefe, l'agrupació que compta entre sos prohoms més eminents a un Azcárraga, a un Marqués de Vadillo y a un Ugarte.

Unicament els curts de vista de les classes neutres que creuen trobar al entorn den Maura la energía necessaria pera contrarrestar les ridícules amenasses de nostres infantils demagogos y els *vius* que ara com abans y com sempre troben la solució del problema de la *seva* vida posantse al costat del que més crida, poden forjarse esperanses sobre la futura crexensa del partit conservador.

***

Aquesta setmana ha sigut la dels aniversaris.

Un d'ells ens reviu a la memoria la figura del Dr. Robert, hèroe casi llegendari, encarnació maravellosa de l'esperit de Catalunya en aquell moment històric.

No creiém pas com En Carlyle, que la historia en absolut sigui la biografía d'uns quants grans homes, però a vegades sembla que l'immensa varietat dels fets socials se sintetissin en un sol home, concreció d'un poble, y que tots els demés ciutadans, veientse ab ell tant altament representats, no alenin més

que ab el seu cor, ni s'envolin més que ab la seva ànima.

Els que anyorèm del Dr. Robert la paraula despertadora del sentiment, els que acompanyarem la seva acció llensada fins al sacrifici y eficàs fins al miracle, volèm per ell un recort, y no de flors de cementiri, sino de flors de Vida.

Sien aquestes les conciencies reivindicades ab el seu esfors, que la florida del Nacionalisme sobre 'l terrer sagrat de Catalunya, es y serà sempre per En Robert la millor corona.

***

L'altre aniversari d'aquesta setmana, (a la que anomena l'Iglesia setmana de Passió,) son les reials jornades.

Mes no hi pensèm mes ab les caigudes del carrer de l'Amargura, y transportant el nostre pensament a un altre Calvari, apleguemnos en ell agermanats per l'amor a Catalunya, no ab germanor pera falsament dinarhi, sino ab germanor pera sufrirhi. Y allí tots, voltant el cos de nostres amors y de nostres creencies, no com a verges ploroses sinó com homes braus, resèm a l'esperansa y somnièm, somnièm ab la rialla als llavis en la Jerusalèm deslliurada.

AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

Devèm advertir als senyors Corresponsals que'ns demanen coleccions complertes d'EL POBLE CATALA, que no podèm complàurels per tenir agotats alguns números.

Al mateix temps fem avinent que, pera fugir del agombolament de treball dels darrers dies de trimestre, l'Administració d'EL POBLE CATALA servirà immediatament el periòdic, y sense recàrrec, a quantes persones s'hi suscriguin desde ara pera'l vinent trimestre, que comensa a primer de maig.

De coses científiques

Revisió d'una crítica

II

Al distingit Sr. J. Estrany.

Escrigué V. en son article I:

« L'aire, respecte dels sons, compleix funcions anàlogues a les que se assignen al éter respecte a les ondulacions de la energía universal; mes, en la propagació de les ones sonores ¿el medi gasseós no hi posa res de la seva banda? ¿Hem de considerar als medis transmisors dels sons com unes substancies inertes, absolutament passives, mancades d'energía pera influir poderosament en els fenòmens acústics? *Doncs, allavors ens trobèm en un gros conflicte mecànic.* Ab un parell de kilogràmetres de energía lo batall fereix una campana, les ondulacions d'aquesta que s'arriben a sentir fins a 10 kilòmetres de distancia, posen en moviment una semiesfera d'aire, quina massa es de 2,500 milions de tonelades, comunicantlos una velocitat de 333 metres per según ¿y hem de creure que d'aquells pocs kilogràmetres iniciats s'ha originat aquesta immensitat de forsa viva?»

Llàstima que V. hagi estampat aquestes coses. Perquè s'hi revela una gran falta de conexement de lo essencial y típic dels moviments ondulatoris de la materia transmetent energía. Sense aital conexement, per forsa ha de trobarse V. com qui camina a les fosques en terreno difícil: cada pas ha de semblarli un conflicte.

Permetim intentar ferli una mica de llum.

Vostè ha llegit que 'l sò 's propaga per l'aire ab una velocitat de uns 333 metres per según. Però no sembla haverse parat en esbrinar a fons la manera com les partícules d'aire se mouen pera transmetrer 'l so. D'aquí vé que puga judicar impossible, y, en conseqüencia, pugui creure un gros conflicte mecànic el que l'energía d'un parell de kilogràmetres posin en moviment una massa de 2.500 milions de tonelades d'aire, *comunicantlos una velocitat de 333 metres per según.*

Pensi, Sr. Estrany, que si la tal massa d'aire anés realment animada de la velocitat que suposa l'escrit de V., a cada toc de la campana del seu exemple, les persones, els arbres y fins les cases del voltant serien desfets y trets de lloc per la furia de la gasseosa corrent. No haventhi aquest daltabaix, ni notantse, com no 's nota, la més petita corrent de la gran massa aérea quan el so arriba al nostre oido, hem de creure complertament equivocat el seu concepte respecte a la velocitat de la massa d'aire per la qual se propaga el moviment vibratori de la campana.

S'ha de tenir present que les ondulacions o ones aérees transmisores del so no sont pas moviments de traslació en un sol sentit, generals de la massa d'aire, sinó que son va y vens successius de petites fraccions de la massa seguint uns a altres en escalat regular. De la matexa manera que les ondulacions que 's solen observar en la superficie d'una massa d'aigua no 's fan en moviments de traslació en un sentit de la massa acuosa, sinó que 's realisen pujant y baxant les partícules d'aquesta pera compondre les acompassades ordenacions de moviments que 'n dièm ones. Es a dir, que tant en les ondulacions acuoses, com en les ondulacions aérees, com també en les ondulacions etèrees, lo essencial y caracteristic es el moviment en va y ve, el balanceig acompassat de partícules de materia repetintse sense interrupció tant com dura la forsa que les fa estar en moviment. No hi ha, doncs, traslació de materia semblant a la de la pedra llensada de la mà, o a la de la bala sortint del fusell; no més hi ha successió de va y vens, d'avensaments y de retrocessos per l'estil dels que fan els plats d'un bon canastró tret d'equilibri per qualsevulla empenta de curta durada. Y aquexos va y vens amunt y avall o als costats d'un punt d'equilibri ficso, se poden comunicar a masses enormes per medi d'esforsos sumament reduits. Els canastrons ne donen bon exemple.

En cases de treball y en els molls dels ports s'hi veuen soviut graus canastrons carregats de molts quintàs en pesos y mercaderíes, que, un cop afinats, lo més petit impuls els fa balancejar o posarse en gran moviment de va y ve, que no para fins que 'ls dos plats del canastró tornen a quedar quiets en llurs punts d'equilibri. Allí no 's pot pas imaginar que 'l aire, o *medi gasseós*, com V. diu, *hi posi res de la seva banda.*

Pot ser objecti V. que 'ls grossos pesos dels plats del canastró es mouen ab una velocitat enormement més petita que la dels moviments aéreos que transmeten sons. Indubtablement que es axís. Mes cal tenir en compte el pes de volums iguals de les materies que en un y altre cas se fan moure, y tenir també en compte, quan menos, dues altres coses: la primera, la diferencia d'estats de agregació dels cossos quàls moviments es comparen, y la segona, la distinta manera de ser del equilibri en que 's troben dits cossos. L'importancia de la diversitat d'estats d'agregació la comprèn tothom una mica entès en ciencia natural. Emprò la trascendencia de la manera de ser del equilibri, pocs son els que l'estimen en lo que realment val. Per axò m'atreviré a presentar alguns exemples que ajudin a feria apreciar com se deu.

Fem a terra una pila desordenada de quatre o cinc cents maons comuns y mitja dotzena de sacs de guix a sobre o entremitj de la pila. Componen una fexuga massa que cap home es capàs de posarla tota plegada en moviment. Portèm el guix y els maons matexos a la taula d'una bàscula y equilibremlos ab els pesos de les romanes y els que convinga posar en el plat de la balansa. Quan l'equilibri sia complert, una petita empenta farà pujar y baxar moltes vegades la massa fexuga, que, quan estava a terra, cap home podia posar en moviment. Donèm els maons y el guix a un paleta y que 'ns en fassi un envà collat per tots quatre costats. La pesanta massa, equilibrada axís, es posada en activíssima commoció al sol impuls, ó, millor dit, als impulsos feblíssims de la veu humana de períodes de vibració que 's puguen acordar ab els períodes de vibració que l'envà es capàs d'aconseguir.

Rasquèm una corda de viola ab l'arquet: estant la corda ben fluxa, no 'ns diu res. La matexa corda tivanta escampa arreu el so corresponent a ses condicions de pes, llargada y tensió. El medi, *aire*, que la volta, bé es el mateix quan està la corda fluxa que quan està tivanta. A pesar d'axó, únicament ens dexa sentir efectes de l'energía de les vibracions d'aquella estant en gran tensió. Lo qual prové del especial estat d'equilibri en que les partícules components de la corda se posen al moment de ser aquesta estirada y del estat de equilibri violent en que 's troben les partícules d'aire aprop de la superficie de la terra.

El *medi*, aire, que no posa res, que no afegeix cap nova forsa a l'energía de les vibracions de la corda fluxa, tampoc ne dona gens més a les vibracions de la corda tivanta. Ell no crea forsa, no fa energía. No més reb y propaga per l'espai la que li dona la corda quan se troba en condicions de posarlo en moviment ondulatori que ell pot propagar.

Aquexos estats condicionals, o, si 's vol, circunstancials de les partícules de la corda tivanta, dels maons y guix arreglats en envà, dels matexos materials equilibrats en la bàscula y de les mércaderíes y pesos pesant sobre canastrons afinats, son, en llur essencia, similars al estat d'equilibri violent en que 's troben les partícules de la campana que un parell de kilogràmetres de esfors fan vibrar y sentir l'impuls de ses vibracions a 10 kilòmetres lluny. Lo secret d'aital estat, ningú, que jo sàpiga, l'havía revelat d'una manera prou precisa y natural abans de sortir les *Noves Cientifiques.*

Si V., Sr. Estrany, tingués noticia de algú, sigui o no sigui mestre, hagi pres de serio o de per riure l'aparició de dites *Noves*, que, ab anterioritat an aquestes, hagués sapigut entendre y esplicar d'una manera clara y satisfactoria dit secret o punt interessantíssim de la física molecular, li agrairía de debò m'ho fassi sapiguer, a fi de veure si logro lo que sempre desitjo: apendre alguna cosa més, establint comparacions entre les esplicacions d'ell, y les generals que hi han estampades en les planes 97 y 98, tocant a agregats anómals, de mon petit llibret, y les especials que poso a continuació.

El bronzo de la campana no es un agregat natural. Sa constitució es artificial, y, ademés, es violenta. Es artificial perque té aplegats varis metalls diversos en proporcions que no 's troben iguals en la naturalesa. Es violenta perque tant l'aplec com la presa o solidificació de dits metalls s'ha fet en condicions anormals. Degut an axó el bronzo té tremp, es elàstic, està en estat de poder vibrar y fer vibrar ab ell la materia atmosférica del seu voltant, que, a causa d'estar comprimida, se troba en disposició de poder seguir ses vibracions. Es per raó d'aqueix tremp, y no per virtut del *medi*, aire, que la energía de les ordenades ondulacions del cos de la campana es transmet a les partícules aérees més aprop d'ella, aquestes la transmeten a les seues veines, de les veines es transmesa a les següents, totseguit a les de més enllà y axís successivament engrandint l'esfera d'extensió o propagació de l'energía inicial per medi de periòdics moviments de va y ve, quins, com es natural, van disminuint d'intensitat en la proporció matexa del major espai pel que 's propaguen, o sia conforme a la llei del quadrat de les distancies.

Un cop entesa la violenta constitució del bronzo de la campana, es comprèn fácilment perque un cop massa fort o un cambi molt sensible y sobtat de temperatura la fereix esquerdantla o fentne bosins. Y també es comprèn que esquerdada, el violent agregat de son cos ha d'haverse modificat notablement, essent ses condicions de conjunt unes altres molt menos violentes que les de abans. Es clar que axís les ondulacions del cos esquerdat de la campana no poden ferse com se feien quan era sencer. En efecte, si an aquella massa de bronzo esquerdat se la pica ab l'esfors mateix del parell de kilogràmetres de abans, dona un so indefinit, un *¡xàc!* barroer, mancat de tota ressonancia a causa de faltar a la metàlica massa una de les condicions indispensables pera ondular sencera en ritme y energía apropòsit pera remoure l'aire com requereix la propagació y durada del so.

Y faltant aquella condició y no haventhi ondulacions de conjunt o sien ordenacions de moviments de va y ve de les partícules components de la campana, per més que la massa total de aquesta sía lo que era y l'aire en que 's troba submergida sía 'l mateix d'abans, l'esfors dels dos kilogràmetres no 's pot extendre ni ferse sentir gaire lluny de la massa contra la qual ha sigut aplicat, perque no 's pot traduir en los va y vens naturals y característics de les ones que transmeten sons.

Després d'aquexes esplicacions, confío, Sr. Estrany, que no tindrà més por del imaginari conflicte mecànic que cità V. com a prova de gran pes en son escrit I.

Y acabo per avui, esperant algun día que 'm vagui pera continuar la revisió de sa crítica.

Seu respectuós

FERRÁN ALSINA

MÚSICA

Altra vegada En Saüer
Els concerts Lamoureux

Sembla que la major part de concurrents als concerts Saüer han quedat descontents de la manera, segons ells, poc respectuosa com havèm tractat an aquest eminent artista al ocuparnos d'ell en el número passat, dient els que tant desfavorablement comenten el nostre escrit que ells passaren moltes bones estones escoltant al pianista, que no n'havien sentit mai cap que executés tant *depressa*, que nosaltres fem massa 'l sabi no estant mai contents, y fins (sant Marc santa Creu) que la nostra grapa destructora no respecta res per enlairat que 's trobi, donantnos aquesta manera d'obrar un caient de fanàtics, poc agradable y molt contraproduent a la missió que té tot crític d'art de portar el convenciment per medi de raons técniques y sobre tot ab bones paraules.

Som enemics de fastiguejar als nostres lectors ab escrits en defensa propia, que al cap y a la fi no son més que d'interès personal; mes com aquesta vegada els que han quedat descontents de nosaltres son els matexos que no tenien boca pera alabarnos quan fustegavem desde aquestes columnes els desacerts del Liceo y les cursieríes dels seus artistes, havèm cregut convenient tornar a retreure aquest assumpte, que no dexa de tenir cert interès artístic, justament en aquest temps en que les corrents intelectuals comensen a ésser tant desfavorables pera els que conreuen l'estudi d'un instrument o altre pera dedicarse a la especialitat de concertista, y, molt especialment tractantse d'un d'aquestos que, com En Saüer, ocupa un lloc tant preeminent en la classe de *virtuosos.*

Anèm al cas. En primer lloc y pera enténdrens devèm fernos la següent pregunta. ¿Què vol dir pianista? Ja veig que vostès diràn que aquesta pregunta sobra, ja que de molt temps tots els mitjanament illustrats sabèm que *pianista* es el nom que 's dona a tot home que ab els dits posats al dessobre del teclat, fa vibrar ab la major mestría possible les cordes del piano. Be, doncs, preguntarèm una altra cosa. ¿Quín té d'ésser l'ideal de tot el qui 's dedica al estudi del piano mentres duren aquest estudi? Y ¿quína té d'ésser la seva missió quan ja 's troba en possessió de les qualitats necessaries pera presentarse en públic? An aquestes preguntes respondrèm que l' ideal de tot estudiant de piano té d'ésser el d'arribar a la possessió d'un mecanisme segur y ben fonamentat pera assolir la perfecta execució de les obres que 'ls grans mestres han dexat escrites pera aquest instrument atenentse a la manera d'ésser del mateix; proporcionantse alhora els medis pera entrar en conexement dels caràcters diferents de cada autor, y d'aquesta manera interpretar ab la major justesa possible les intencions del compositor. En quant a la segona pregunta, respondrèm que a nostre humil entendre l'artista que ab tota serietat vulgui exercir el seu art, deu aprofitar les facultats naturals y les qualitats adquirides per medi de l'estudi, pera encaminar el públic cap al verdader art y ferli entendre ab tota fidelitat les obres per ell executades, entenent que aquestes obres no tenen d'ésser mai les que s'han escrit ab el sol intent de fer lluir la part mecànica del artista, com per exemple, la major part d'obres de Liszt (quasi 's pot dir inventor d'aquest genre de *latas*) sinó les que han escrit els compositors que ab tota sinceritat no han fet més que transcriure els sentiments de la llur ànima. Lo que acabèm de dir, doncs, ens porta a fer una tría de les obres escrites pera piano, y d'aquesta tría ens en resultaràn dos genres ben oposats: aquell en el qual la música no causa més que una sensació agradable a la orella o que per un costós mecanisme produeix l'admiració per les dificultats vensudes y el en que 'l compositor, en possessió d'un temperament d'artista y d'una cultura intelectual refinada, ha sabut transcriure en el pentàgrama els més intensos y encontrats sentiments del cor humà, entenentse aquí per cor aquesta forma de les facultats de l'ánima anomenada *sensibilitat* per els filosops. En el primer genre hi posarèm totes les transcripcions y arreglos d'òpera, de melodíes pera piano y cant y demés obres de pura digitació a les quals tant aficionats es demostraven els pianistes d'altre temps, ab el fi de commoure al públic *fashionable* de que 'ls parlavem l'altre día, y en el segón, les obres dels mestres que formen la verdadera historia del piano, com per exemple, les de Rameau, Couperin, Scarlatti, Bach, Haendel, Beethoven, Chopin, Schumann, Brahms y alguns de la moderna escola russa.

Fet ja aquest petit treball de selecció respecte de les obres de piano, passarèm depressa y pera no cansar al lector, a fer la de les obres executades per en Saüer en els dos últims concerts, concretantnos no més que a les que figuraven en els programes, en la confecció dels quals ja 's veu ab una senzilla lectura, la idea preconcebuda de buscar l'ovació per medis poc seriosos y per lo tant vulgars, comensant ab obres de verdader interès musical per acabar entregantse al genre d'efecte segur en el gros públic.

Y no 's digui que som exagerats. L'*Andantino ab variacions*, de Schubert-Tansig, el *Mephisto, Rève d'amour, Le Roi des Aulnes, Aut Flugein des Gesanges* y, Rapsodia n.° 12, obres de Liszt y les quatre del mateix Saüer, fan un conjunt de ¡dèu composicions! pertanyents totes al primer genre, y que per lo tant no deuen formar part d'un programa serio, sobre tot en tant gran proporció. Respecte a les obres del segón genre ens atenim a lo dit en la nota inciosa en l'article del passat número, ja que tant en la tonada de Chopin, en la major part dels números dels Estudis sinfonics de Schumann, en l'Scherzo de Mendelssohn y en la *Berceuse* també de Chopin, el trobarem unes vegades precipitant els temps ab el desitj de demostrar una agilitat de dits, innecessaria en dites obres, y altres ab un sentiment rebuscat y aliargant les frases ab la preconcebuda idea de donar un caient misteriós que no escau a cap de les obres citades. La que pati més d'aquest defecte, la *Berceuse*, de Chopin, té com a base en la mà esquerra un acompanyament, el mateix fins á son últim compàs, y en aquest dibuix hi han vist tots els intèrpretes d'aquesta obra l'imitació del acompassat va y ve del bressol, y aquesta es l'hora que no sabém s'hagi inventat cap bressol que pugui apressar y retardar el temps, segons la voluntat del que el fa mourer.

Molt més ens queda per dir respecte an aquest assumpto, més la llargada d'aquest article y 'l desitj que tenim de parlar dels concerts de l'orquesta Lamoureux ens priva d'esplaiarnos com desitjariem. Ja 'ns dispensaràn doncs tots aquells que continuaren l'ovació de despedida den Saüer fins després d'haverse apagat els llums del teatre, encenent mistos pera buscar el barret que havíen tirat a les taules. Si no els donèm més raóns técniques pera convencels de la raó en que ens trobèm, es perquè els nostres escassos conexements literaris no 'ns permeten el luxe d'arribar a dues columnes de periòdic. Altres ocasions vindràn pera tornar a agafar el fil de l'*oratoria*; ja ho veuràn, quan vingui En Paderewski.

***

Si no haguessem dit més amunt que volíem parlar dels concerts de l'orquesta Lemóureux, quasi, quasi ho passaríem per alt. Y no es pas que aquesta orquesta no es merexi totes les alabanses, mes ens trobèm en un cas molt apurat pera parlarne ab verdader conexement de causa. ¿Saben quín cas es aquest? Doncs, senzillament, que no sabém ben bé del cert perquè han vingut aquets artistes, ja que si es pera fernos admirar l'hermosura del seu to, ja en quedarem convensuts en la *tournée* de fa tres anys, y si venien a presentarse com a intèrprets dels grans mestres, tenien de venir ab un altre director. O el mestre Chevillard ens ha pres per *provincianos* o es un home que tant se li endona del Divendres Sant del *Parsifal*, com de la Quinta de Beethoven. No ens hi volèm ficar; mes de totes maneres ell pot ben dir que ha nascut ab estrella perquè ¿que 's pensen que n'hi han pocs com ell y's moren de gana perquè encara no han trobat una orquesta que toqui tota sola?

Ab els músics d'aquí el voldría veure. Ab aquets músics, que 'l día que s'*emproven* un director nou, equivoquen notes pera veure si té prous orelles pera exercir el càrrec.

Y ara, parlant en serio, allò de suprimir dues composicions del autor de la *Louise*, que al fi y al cap es un dels autors moderns de més empenta, pera donarnos aquella *lata* de Mozart, no té perdó de Déu. Cregui que si dispossessim de més lloc, li esplicariem la missió educadora que ha de cumplir una orquesta quan arriba a la perfecció de mecanisme a la qual ha arribat la que vostè dirigeix, mes ja n'hem fet massa ab En Saüer. Ens contentarèm doncs transcribintli uns quants pensaments den Vincent D'Indy, que vosté, per lo que havèm vist, no deu conexer.

Diu axís el distingit compositor:

« Baix el punt de vista objectiu, definim doncs l'Art: *un medi de vida pera l'ánima*, es a dir, un medi de alimentar l'ánima humana y de feria progressar, procurantli el doble aliment del present y del pervindre, perquè l'ánima humana, no es pas solzament l'ánima individual, sinó l'ánima colectiva de les generacions cridades a treure profit de les ensenyanses que les obres li proporcionen.

« L'Art es, doncs, un medi d'alimentar l'ánima de la humanitat, y de feria viure y progressar per medi de la durada de les obres.

. . . . . .

«En virtut de la definició matexa del Art, l'*obra* deu tenir abans que tot un caràcter d'*ensenyansa* perque deu contribuir a l'exaltació del sentiment estètic en els altres homes, per la comunicació de les impresions del artista; el principal objectiu, doncs, del Art, es el de fer progressar l'humanitat.

» La *duració*, es, doncs, una condició necessaria a l'obra d'art, ja que es per aquesta condició que la vida artística es trasmesa a les generacions vinentes.

» Als ulls dels antics mestres, la duració de l'obra era considerada de primera importancia; avui en día, certs artistes cauen en el defecte d'ocuparsen ben poc; es treballa massa depressa en nostre sigle utilitari, y axó es en perjudici de la duració de les obres.

» Mes es sobre tot la *duració* moral que convé tenir present, y aquesta podrà obtenirse no més ab la *sinceritat*, tercer caràcter de l'obra d'art. Quan l'obra es verament *sincera*, es a dir, quan no ha sigut concebuda en un desitg de gloria personal o de profit, sinó en un esperit d'ensenyansa, merexerà que duri y durarà. En cas contrari, acabarà fatalment per ésser oblidada».

¿Ho ha entès senyor Chevillard? Nosaltres també.

Y per axó que ho havèm entès, li demanèm ab tota humilitat que la vegada que torni té d'ésser ab el fi d'ensenyarnos a progressar més, no a progressar en quant a técnica, sinó intelectualment, axó es, seguint el moviment actual del món artístic. Y ara dispensi, que de modos ja sé que 'n tenen més que nosaltres. Dispensi, ¿sent? dispensi. *Pardon*, vull dir, *pardon.*

F. A.

Menudall

Els nostres governs tenen formulari pera tot, y un cop pronunciada la frase sagramental, se queden tan descansats com si haguessin fet tota la feina.

— El Gobierno depurará responsabilidades.— *Tal ha sigut la expressió ab que han respost el nostres governants al clam de general consternació y de indignació profondissima que ha produit a Espanya l'enfonsament del tercer dipòsit del Lozoya, que tantes vides ha costat y tantes families ha sumit en la miseria.*

— El Gobierno depurará responsabilidades. — *Es la matexa fórmula ab que'l Govern va rebre la noticia del naufragi del* Reina Regente *y de la catàstrofe de Najerilla, quines responsabilitats encara's deuen estar depurant, doncs aquesta es l'hora que no se'ns ha fet saber res de lo expedientat.*

—Roma locuta.— *Aquesta frase tanca de cop y per axò es que'l Govern, considerant inútil per lo sobrera la manifestació de protesta que projectaven els obrers de Madrid, ha llensat al carrer les forses d'ordre públic y ha acuartelat les tropes pera impedir que'ls impertinents insistissin.*

Ab la promesa de que el Gobierno depurará responsabilidades, *el poble deu donarse per ben satisfet, y ab major raó per aquesta vegada, el Govern s'ha allargat fins a fer més passadora la situació de les families de les víctimes ab una generositat tan edificant com la que representa l'haver descomptat an aquest efecte mitj dia de* haber *dels sous dels empleats del Estat, mitj dia de* haber *que's convertirà provablement, per molts d'ells, en altre tant de* debe.

Jo no sé què'n treuen els nostres parlamentaris de votar capitols de pressupostos ab desti a calamitats públiques si tampoc s'han d'aplicar.

Encara que també podria ser que ja estés agotada la consignació.

¡Son tantes les calamitats que afligexen an aquest desgraciat país!

Y no parlèm pas tant pels Governs que dexen ensorrar dipòsits d'aigües, com pels que enfonzen imperis colonials.

***

La catàstrofe dels Cuatro Caminos *ha sigut acullida ab sorpresa per alguns diaris de Madrid, que no saben avenirse de còm ha sigut possible que una obra del estat se n'hagi anat a terra.*

¿Sembla mentida, oy, que al riñón *d'Espanya hi pugui haver tanta ignoscencia?*

¡Que per què se n'hi ha anat a terra el tercer dipòsit del Lozoya essent una obra del estat?

Pues por eso.

Lo estrany seria que un estat que's trontolla de cap a peus fes obres sólides, doncs si no té consistencia mal ne pot donar als altres.

Per axò es que'ls catalans cada dia procurèm allunyarnos més de tot lo d'aquest estat, perque'l dia de la enfonzada general els seus enderrocs no'ns agafin assóta-Fieusen dels estats... de ruina.

***

Ha quedat solucionat el conflicte escolar, triomfant els estudiants en tota la línia y costantli al ministre la séva cartera.

Es una de les poques vegades que a Espanya la raó dels de baix s'ha imposat als de dalt.

Anèm a dir que tampoc els hi convenia massa aquest cop ferse't tossut, tenint com tenien al davant el viatje de D. Alfons a Valencia.

¡Y després encara dirán que'ls reis constitucionals no influexen per res en els destins del Estat!

***

Sembla que era ahir y ja fa un any.

¡Que'ns tornèm vells depressa! Encara'm sembla estar llegint, esgarrifat de cap a peus, aquells articles encomiàstics endressats a enaltir l'excelsa personalitat d'aquell Tisza ibèric que havia de fer la pols al autèntic fins a convertirlo en microscòpic, y realsar nostre desvalgut Estat sense importancia, fentli donar de cop y volta el salt que va de lo microscòpic a lo geganti.

Cal convenir en que, armat dels sempiterns mirallets, el Centralisme feu una cassera espléndida, sense necessitat de cremar gaires cartutxos, car les senzilles aloses, y fins les columnaries, per elles soles se li anaven ficant dintre'l sarró.

Y es que lo més meravellós d'aital campanya consisteix en la simplicitat de medis ab que fou portada. Uns expedients de defraudació a l'Hisenda detinguts; una contribució per salts d'aigua treta de damunt dels fabricants y delicadament dipositada damunt les costelles dels propietaris; una bona llangonissa per fermar curt a certs tribuns de la plebs, y prou. Total: quatre cuartos y ben gastats.

***

Y aquelles institucions, que molts creien condemnades a Manzanares perpetuo, *pogueren fruir la inesperada satisfacció de contemplar sa prestigiosa figura reflexada en el blau espill del mar llatí; d'aquell mar que en certs bon temps, segons la crònica, no podia creuar cap peix que no portés en son llom el sagell de les quatre barres, y que enguany pot tranquilament travessar cualsevol peix de surtidor sense marchamo.*

Fou esplendit simulacre del diumenge de Rams, ocorregut immediatament després de la setmana de Passió. Y allí era de veure l'ardiment ab que en els dos dies més sants d'aquella's treballava, ab gran ardiment y fressa, axecant arcs de tela petrificada ab macissos basaments de fullaraca, y s'apilotava aquell bé de Déu de sacs de sigrons, a la Vauban, fent de contrafort ab aquell airós termòmetre, azecat pel ram de tropa a la plassa de Catalunya.

Y l'entrada tingué lloc esplendorosa y solemne. Y canonades per aquí, y tedeums per allí, y marxa real per tot arreu.

Y anada a Montserrat, ab revista de somatents; y recepció d'alcaldes a la Diputació; y visita al Foment, aont el gran Tisza s'acabà de penjar al sarró les poques aloses que li faltaven; y visita al Ajuntament, aont l'ànima den Fivaller, encarnantse à travers les âges *en la simpàtica y bellugadissa personalitat den Cambó, engegà aquell famós missatje ab tal empenta que fins les grades del trono tremolaven, rebent, en cambi, el parell de* miquels *més extrafins y més felicitats que registra l'Historia.*

***

¡Y de tot axò, que talment sembla cosa de ahir, ja fa un any!

¿Quines ventatjes n'ha tret el Catalanisme? ¿Quines Catalunya?

Abandonada la política altiva de ferse respectar y temer com a ciutadans, per la de ajupirse com a lacaios, ni tan sols s'han dignat oferirnos la propina que's dona an aquestos. No hi ha despreci comparable al dels cobarts quan ja no tenen por.

Aquells homes d'inteligencia privilegiada, que desde les columnes de son orgue provocaren una divisió ab la esperansa de que, sent sols y lliures de fiscalisació, obririen la ostra centralista pel sistema de la persuasió, s'han quedat ben lluits y descansats.

De tota aquella odisea, de la que se'n esperaven tan grans resultats, no'n queda altra cosa que una escampada d'elements, tots ells molt útils dintre d'una idea única, y uns quants articles publicats un any enrera, que no poden llegirse per cap home de cor, ab mitjà talent, sense que li surtin els colors a la cara.

Y res més.

MENUT.

*** **¡Esser dins el si de la Patria un home de la nostra propia nació, català, devaliant de prossapia y sanc reial per recta y llegítima línia masculina, de nostra llengua, y ab les nostres costums nodrit y criat tot el temps de la seva vida en mitj de les entranyes de Catalunya..... y anomenar, elegir y introduir en Rei a un home estrany, de nació estranya, de llengua y costums diferentes, si no fins contraries; y que naturalment tenía odi als catalans, y qui aborría a tot poble ric, franc y lliure com el nostre era aquell temps!**

... Emperò del día ensà que aquells homens estranys han estat introduits en la senyoría, tot temps han envejat la nostra llibertat y opulencia, que Déu Nostre Senyor havía donat a aquesta patria, y s'han esforsat, y encara s'esforcen, en llevar y péndrensla, y fernos semblants a aquells llurs pobles, pobres, dejectes y sens mica de llibertat.

La fi del Comte d'Urgell (Crónica del segle XV)

ALEMANYA Y EL MARROC

I

El despertar d'Alemanya

No demoris en lloc fixat y arrelat;
Aventurat ab hardiment, parteix pera errar ab hardiment.
Arreu ont els duràs el teu cap y els teus brassos [ment,
y ton cor valerós serán sempre a casa seva.
En qualsevulla encontrada en que 'l sol ens visiti
portarèm ab nosaltres nostre calor, passi lo que passi.
Es pera que tinguém espai d'errarhi a través
que la terra ha estat feta tant vasta.

(Gœthe. *Wilhem Meister*)

Aquesta cansó d'hardiment canta Alemanya al despertar. An aquesta música se transforma, en un segle, de poble disgregat, casuà, reconer, regionalista y tradicionalista en Imperi de desbordanta potencia.

Li calía ben bé a la pobre Alemanya de les darreríes del segle XVIII y 'ls principis del XIX escoltar la cansó aquella. Allò que havía sigut el Sant Imperi romà-germànic no era ja, segons la frase de Voltaire, ni sant, ni romà, ni germànic. La Dieta imperial que residia a Ratisbonne era un Congrés ont els Estats alemanys estaven representats per pedants solemnials, qui gastaven el llur temps en visites, en compliments d'any nou, en congratulacions pera matrimonis y natalicis, en pesams per defuncions y en baralles d'etiqueta. La Cambra imperial de justicia va residir en un principi a Spira. «A Spira, se deia, els processos respiren y jamai expiren». L'Imperi s'interessava tan poc per son tribunal que oblidava de pagarne els jutges. Segons els tractats de Westphalia n'hi devía haver 50; mes el número descendí fins a 8. A la fi del segle XVIII, 61,223 processos esperaven torn; dels drets y 'ls béns del Imperi ne treia l'Emperador 13,000 florins; no n'hi havía ni pera comprar un trajo de gala. L'Imperi tenía una esquadra y mantenía guarnició a Kehl y Philisbourg; la guarnició de Kehl evacuà la vila en 1754; en 1782 els quinze soldats qui guardaven Philisbourg s'en van anar.

L'Emperador no era res més que un objecte de parada y de la seva parada ell mateix ne somreia. Quan Francesc de Lorrena sortí, pomposament vestit de Carlemany, de l'esglesia de Sant Bartomeu, ont havía sigut coronat, se dirigía a peu, segons el ritual, al *Rœmer*, passà sota 'l balcó ont estava asseguda Maria Teresa, la seva dona. Allà vers ella abdues mans pera mostrarli 'l globo, el ceptre y sos guants extraordinaris; y la gran emperatriu, que era la mellor dòna del món y la més senzilla, va ser presa d'un foll riure que s'encomenà a la multitut...

Y, entre les preocupacions de la política mondial, Europa somreia també d'aquell Carnestoltes.

Mes veieu: avui un Imperaire germànic fa un petit geste,—s'embarca—visi-

ta un port africà — saluda a un Rei amic—y tota Europa y tot el món s'interessen, y — diguemho—tremolen, per l'acte...

¿Quàl cosa es advinguda entre 'l día en que María Teresa rigué de les imperials insignies y 'l día en que les insignies imperials, tot y no mostrantse, aludides vagament a lo més,... espanten?

Ha advingut el despertar d'Alemanya y sa afirmació mondial, al compàs de la cansó d'hardiment.

Pera arribar an aquesta bonhora a la vella Germania dispersa li calíen :

a) Una Gran Patria.

b) Una forta expansió imperial.

II

Una Gran Patria.-Prussia, Estat-Hèroe

Un día l'ilustre polític espanyol don Gumersinde de Azcárate parlava, en lloc acadèmic, de les diferentes opinions dels jurisconsults alemanys sobre quin era el subjecte sobirà de quines mans s'havía transmés la sobirania al actual Imperi. Un amic y company nostre, que estudia apassionadament els ideals, les obres y 'ls problemes del Imperialisme contemporani, hi era present; y, pregat per l'insigne home públic de que digués el propi pensar, va parlar axís:

—Jo no podría, si 'm calgués resoldre la qüestió, adoptar cap de les teories que haveu referit. ¿Còm admetre que, en el moment de la constitució del Imperi, fossin vérs sobirans d'aquella gran Alemanya que anava a nexer els pobres principets dels pobres petits reialmes, gaire bé inexistents davant l'alta Historia? ¿Còm admetre tampoc en ses delegacions diplomàtiques una sobirania, que ells matexos no podíen posseir? ¿Còm regonèxela en la massa de súbdits, en aquell poble alemany,—que encara no hi era pas,—en els remats sense paraula, ni ideal, ni voler?... No, mon mestre. El sobirà vér, aquell quin poder ha rebut en heretatje l'Imperi actual, era l'Estat actiu, l'Estat expansiu, l'Estat agressor; aquell qui somniava mentres els demés dormien; aquell qui tenía forsa—(alta Forsa, que es Dret),—mentres els demés jeien en feblesa; aquell qui va ser l'artista modelador mentres els demés constituiren la materia modelable; l'Estat qui pronuncià el Verb creador entre 'l silenci obedient dels demés, la Prussia!... Si el mot *arquia* vol dir originalment *creació*, aquell, y no més aquell qui sigui creador haurà, *per dret divi*, la potencia sobirana. També entre els pobles, com entre 'ls individus, hi han aristocràtiques gerarquíes naturals.... ¿Recordeu aquella concepció de *l'Hèroe*, segons Carlyle, com a òrgan en l'Humanitat de la continua divina Revelació, com a Home representatiu y alhora llegislador de les multituts, de les que n'es l'Articulació, el Verb?... Doncs jo crec que, anàlogament, entre la munió d'Estats, hi han Estats superiors, Estats que constituexen òrgans de Revelació divina, Estats que, sent representatius, son, per dret divi, esencialment llegisladors, Estats-Hèroes en una paraula. Aquells altres, sobre 'ls quals exerciten sa influencia trascendental, carexen de dret davant ells, perque han perdut son valor en l'Historia. Axís, quan la Revolució, Fransa va ser l'Estat-Hèroe, *el sobirà natural* dels pobles europeus; axís, quan la seccessió nortamericana, els homes del Nort, en que l'ideal nou encarnava, constituíen un Estat-Hèroe, un sobirà natural davant del qual els del Sud eren *defensius, rebel-lats, separatistes;*... axis, en la constitució del Imperi alemany, Prussia va ser igualment l'Estat-Hèroe, el sobirà natural, l'únic de quines mans pot haver rebut sobiranía l'actual Estat d'Alemanya...

Don Gumersinde d'Azcàrate, malgrat les seves arrelades conviccions nacionalistes y de democratisme igualitari, declarà que 'l nostre imperialista amic, quines teories li xocaren, *podia* tenir raó.

III

Una forta expansió imperial

Prussia, doncs, havía donat a l'Alemanya una Gran Patria.

¡Mes no n'hi havía prou encara! «No hi ha pobles finalment satisfets—escriu un dels nous propagandistes del pangermanisme,—que no estiguen a la vetlla de la seva decadencia».

Molt abans del desvetllament d'Alemanya una era política nova s'havía obert pera 'ls pobles. Els descubriments geogràfics dels primers dies de l'Edat Moderna havíen cambiat el caràcter de les relaciones internacionals... ¡Les guerres no tenien ja per fi trascendental y últim l'adquisició d'uns pams de terra, sinó la possessió de móns inmensos! ¡Els Oceans entraven ja en els càlculs y les combinacions polítiques! ¿Podía l'Alemanya jove contentarse ab els llorers conquistats, darse per satisfeta ab haver constituit *una Gran Patria*, renunciar, després d'afirmades gloriosament la grandesa y la forsa propies, a l'intervenció en els alts negocis mondials, o entraría pel contrari decididament en la vía en que l'havíen precedit els grans pobles, y, a son cap, l'Inglaterra? ¿Faría, en una paraula, Política nacional o Política imperial?

¿Volkswirtschaft oder Weltwirtschaft? Aquesta era la qüestió.

El caràcter alemany es massa universalista pera contentarse d'un nacionalisme casulà. «A l'Alemanya, escrivía Mme. Staël *(De l'Allemagne)* aquell qui no s'ocupa de l'univers no té veritablement res que fer».

Aquesta innata tendencia universalista del esperit germànic trobava un calíu que no podía ser més favorable en la joia triomfal de la recient victoria. Sadowa y Sedan havíen marcat l'hora de la realisació del gran somni unitari. Els alemanys tenien, mercès a la Prussia, una Gran Patria. Y els somnis crexíen, crexíen immensament.

Lutzman canta axís la gloria del moment:

«En aquells díes que seguiren immediatament a la guerra, ens hem redit més d'una volta la paraula d'Hulric de Hutten: ¡Els esperits se desvetllen, es un goig viure! Fins llavors tot havía contrariat el nostre desenrotllament nacional y vetaquí que, per primera vegada, la patria's redressava davant nosaltres com una gran unitat política, com una potencia preponderanta, àrbitra de Europa. Ens va semblar que cap tasca estava per damunt les forces materials y morals del nostre poble; y com l'historia 'ns ensenyava que, adhuc en els temps dels més tristos esquarteraments y de la nostra més profonda miseria, la poesía havía celebrat sos més bells triomfes, pensavém que una era novella, comparable potser a la dels Hohenstaufen, comensaría pera la nostra poesía. Creíem, a tot instant, oir la gran veu que 'ns anunciaría l'adveniment d'aquesta gloriosa edat y esperavem el poeta que donaría una forma al caos de les aspiracions ideals que portavem dins nosaltres».

Però 'ls vérs poetes de l'era nova van ser els historiaires, aquets gegantins historiaires alemanys que, ab materials de la més detallista erudició, saben fabricar epopeies. «Sense 'l concurs dels historiadors, ha dit Schmoller, jamai l'Imperi hauría pogut ser elevat». Schlosser y Gervinus sembraren la bona paraula, feren reflorir l'orgull nacional, en mig de les runes de la Confederació germànica. Sybel, fent caure sobre la Revolució francesa tota la responsabilitat agressiva, rentà la Prussia del pecat de ambició. Mommsen se va fer el campió del cesarisme, l'adorador d'aquest exemplar superior de l'humanitat, *Divus Cæsar;* sa Historia romana es l'exaltació de la forsa. Treitschke alguns anys més tart, parla de la «terrible potencia plàstica» de la guerra. Ell dona l'última mà an aquesta filosofía de l'historia, que es una obra d'imperialisme alemany. Y per axò el coronel de Bernhardi anomenava (en una conferencia que 's va fer famosa) a Treitschke «el gran educador de nostra nació». Ha contribuit a afirmar en ella la confiansa que fa 'ls exèrcits victoriosos, l'orgull que alsa els Imperis.

Tota aquesta febre de potencia y expansió imperial està animada y sostinguda per un somni relligiós. Seria ben interessant un estudi de com, en mig de les lluites entre el catolicisme y 'l protestantisme s'eleva al cor de l'Alemanya una mena d'ideal relligiós una mica indeterminat, en que vagament s'ajunta el desitj de contradir el caràcter del nacionalisme *separatista* de la Reforma, ab el de conservar la liberació de la conciencia personal duta per ella. L'òrgan de la realisació d'aquest somni, el *cos* de la seva encarnació en la terra seria una mena de restauració del Sant Imperi romà germànic, una continuació, pera dirho clar, de la missió mondial de la Roma antiga en la jova Alemanya. L'imperaire alemany somía inscriure en el rengle dels dogmes el principi de sa missió divina... Axí solament pot explicarse la conducta aparentment equívocada del actual Emperador en materies religioses y cultuals. De una banda es el defensor de l'església luterana y l'apòstol del interessos protestants. Nou creuat, marxà a Palestina y acampa dins els murs de Jerusalèm. Els pastors protestants venen a rendirli homenatge y 'ls establiments protestants treuen alt profit de la seva presencia. Mes de altra banda Guillèm II se fa acompanyar en aquest viatge per un bisbe catòlic y envía un altre bisbe a Roma pera tentar les disposicions de la Santa Seu. El protectorat dels catòlics a Orient, que Fransa dexa escapar de ses mans, l'Emperador alemany intenta recullirlo. Protegeix l'obra del Centre catòlic y fa d'ell l'auxiliar més poderós de la seva política imperialista. L'influencia assolida pel catolicisme en la política interior d'Alemanya en els últims temps, es enorme. Y ell, l'Emperador, el príncep de l'església reformada, *primus in Ecclesia*, s'esforsa pera elevarse per sobre de les distincions confessionals. D'ensà de 1892, en el curs de una excursió per les costes noruegues, ell explica la Biblia a la marineria de son yacht; y 's diu que va enviar un exemplar de sos comentaris al anterior papa Lleó XIII. INTENTA SUBSTITUIR LA NOCIÓ DE CATOLIC O DE PROTESTANT PER L'IDEA DE CRISTIA.

Aquesta es,—vagament entrevista fa algún temps y més precisada de día en día,—la «paraula de Déu» que predica la forta expansió germànica.

IV

Mes també de pa viu l'home, y no solament de la paraula de Déu

Un ben dur escarment va recordarho an aquest poble idealista.

Quan, victoriosa la Alemanya de la Fransa, se fundà l'Imperi y 'l somni de una *Gran Patria* fou realisat, el poble triomfant pogué pensarse un moment haver acabat tota pena. Va creure, havent arribat a tanta grandesa, atendre també una gran prosperitat. Son cor s'inflà d'orgull al veure 'ls colors federals flotar sobre les catedrals de Strasbourg y de Metz. Sobre tot quan va apercebre 'ls primers furgons carregats d'or, que travessaven la frontera, se cregué, un moment, dispensat pera sempre de les lluites y esforsos de la vida material.

El despertar fou brutal, quan, la presa digerida, absorbits els milions, l'Alemanya va reparar que tenía fam. Havía pensat nodrirse de gloria y la gloria no l'alimentava. La crisis agraria coincidía ab la miseria industrial. Deu mil propietats pageses eren venudes anyalment per la justicia. L'industria del ferro, mercès a tarifes lliurecambistes, fa ser enfonzada per la producció inglesa. Els productes francesos invadiren triomfalment el país. Moltes industries paraven sos treballs. Els especuladors havíen llensat temeraries empreses. En un instant, Alemanya les vegé surgir brillar y desaparexer:

Societats financieres y comercials fundades en Alemanya (1)

Any	Número	Capital accions *milions marks*
1871. . . .	207. . .	758
1872. . . .	479. . .	1,477
1873. . . .	243. . .	544
1874. . . .	90. . .	105
1875. . . .	55. . .	45

Un krac terrible va afollar l'Alemanya en 1873. Els cinc milions havíen dexat el país pobre, més pobre que abans dels seus triomfs. Eren engolits per un pressupost extraordinari y dotacions nacionals, construcció de vies fèrrees, transformació de les monedes, refecció dels forts y material militar, tresor de la guerra de Spandau. L'exèrcit, l'administració absorbíen lo millor de la fortuna pública. La població, malgrat una emigració crexenta, crexía cada any en 500,000 ànimes. L'organisació econòmica 's revelava insuficient y defectuosa. L'industria tot just sortía d'infantesa, y les terres feudals prussianes no podíen arribar a produir prou blat. prou bestiar, pera subvenir les necessitats de tantes boques famolenques...

(Seguirà)

(1) *Revue de Statistique.* (21 octubre 1900).

*** *El tot pera un poble es sapiguer aguantarse, que, si 'ls individus son fàcils de matar, els pobles tenen la vida dura.*

L'historia del segle XIX, en el qual tants pobles han ressucitat, demostra que no es cert que les qüestions nacionalistes siguin acabades mai per la forsa. La guerra engendra la guerra; v l'odi, l'odi. Una nació pot ser vensuda y junyida pel ferro y pel foc. Però no mor pas per axò: a cops de destral no desapareix un poble com s'arrana un bosc. Quan unes generacions han mort altres generacions prenen el lloc seu, y aviat o tart les vengen.

Anatoli LEROY-BEAULIEU

Passant balans

Capsat ab aquest títul, el setmanari catalanista de Sant Feliu de Guixols *Llevor*, publica un serè article, del qual traslladem a nostres columnes els paragrafs que millor condensen son pensament.

Véginlo nostres lectors:

«Vingué n'Alfons XIII a visitar Catalunya, ara fa un any, acompanyat del allavors president de Ministres Sr. Maura. Aquest polític, que ab poc temps ha tingut ja dos substituts, continuadors d'un mal que no vol crits, vingué ab l'intent, ja que per camins més escabrosos no 's lograva, d'acabar ab la tivantor de relacions que de temps ensà prenía increment d'una manera marcada entre els governs de la Monarquía y els elements intel-lectuals y productors de nostra Terra.

Dit sía de pas, aquestes tivantors continúen y continuaràn tant com durin les antigues causes que les produiren y les mantenen, per l'inevitable llògica de les coses.

La vinguda del jove Monarca, com era d'esperar, encengué els conseqüents entussiasmes, més o menys oficials, més o menys reflexius, y a part la trascendencia política d'aquest viatje, s'engarlandaren carrers y balconades, y la gent senzilla, les dones sobretot, propenses a donar corda a l'imaginació, celebraren la vinguda dels hostes ab els esclats d'una alegría d'infant; voleiaren mocadors, s'alsaren arcs triomfals, y entre les belleses d'unes diades esplèndides ressonaren per l'aire trets de morterets y marxes de les xarangues militars.

Vingueren a nostra població y, com era d'esperar se 'ls rebé d'una manera molt atent, però freda. Alguns homes y forces dones feren que el nostre poble 's vestís de gran festa, però d'una festa externa en la qual el mateix poble no hi abocava els sentiments del seu cor ni de la seva joia. Molts homes de negoci, enfonzats, la major part del temps en sos afers, en la lluita diaria ab la realitat, per un moment sentiren també furgar l'imaginació, y una vegada més l'eterna bona fe, l'eterna esperansa en l'omnipotencia d'un poder foraster, en l'incurable Estat espanyol, feu creure que la sort ens empenyía la finestra; que acabarien per trobar solució les fondes necessitats que encongexen l'espandiment de nostra producció industrial, ab naxents y acertats tractats comercials; y que s'obririen noves rutes a nostra vida de comunicació després de tant temps de cobejarles.

Passà l'enrenou y, com era previst, En Maura se n'entornà a son cau polític, havent en part lograt la seva, havent llensat a dojo promeses que desarmessen a les tendencies y asprors de gran part del autonomisme català, pel que a la llarga es feia tota la festa; el Rei se passejà pel terrer d'aquesta Catalunya esquerpa, y tot quedà com abans. La jugada política estava feta.

. . . . . .

Al qui mediti fredament davant dels fets, en primer terme li xocarà una cosa. La existencia persistent d'aquexa esperansa tèrbola, sostinguda a prova de desenganys, que tenen molts homes a falta d'afirmacions que 'ls redressin, que 'ls permetin orientarse mirant al enllà del seu clos. Aquest axafament moral, sols alletador d'egoísme, que priva d'aviar a son lliure albir la totalitat del esperit català, ab sa empenta de poble treballador, traientlo dels esbarzers d'una política corrompuda que 'l priven d'obrirse plassa al impuls de ses iniciatives, ses necessitats y son pensar propi. Aquexa esperansa neulida y casi inexplicable en les funcions d'un Estat quina desorganisació y quina falla de tacte se manifesten a tot hora y en tot lo que d'ell depèn; d'un Estat uniformador cridat a desaparexer per descomposició de tots sos organismes.

Es xocant, realment, que homes al fort de les energíes, ab prou vigor pera lluitar com a bons en un dels aspectes de la vida moderna, no procurin exercitar y dirigir aquest vigor propi avui esparramat y infecond, tornantlo un fort impuls collectiu, sadollat del sentit pràctic y de les crexentes necessitats productores de Catalunya. Es xocant, pensar que 'l bé de nostra Patria se crega que depèn del etzar, del capritxo d'un polític, o d'enlairades complascencies y generositats, y que molts, fora del compte que 'ls hi tinga, pensin que es pot lligar caps abandonant nostre pervindre en mans extranyes, en les matexes mans que malmenen y esmicolen nostre present.

. . . . . »

LITERATURA

CULLIT DE LA VIDA

Mestre Guinart

S'hauría dit que mestre Guinart era 'l mateix de quaranta anys enrera y ab tot... no era pas el mateix.

Aquell somrís apacible que no 's desdibuxava mai de sos llabis molsuts, havía esdevingut somrís sens ànima; somreia com abans, però ara 'l seu somriure trencava 'l cor, tenía quelcòm de quexa, quelcòm de gemec ofegat, revelador d'una molt fonda pena, que, mansoya com tots els sentirs de mestre Guinart, no s'atrevía a pujar fins als llabis. Aquells ulls d'una bondat serena en el mirar, no eren pas cambiats tampoc, però ara semblaven revestits d'una ombra de tristesa, d'una tristesa quietona, resignada, sense dalit pera rebelarse, sense una guspira de protesta que fes esperansar un reviscolament sanitós.

Els seus aires d'home encarrilat, de home segur en son lloc, també havíen sofert una estranya transformació: aquells aires ja no eren aires; tot lo més eren tebiors de sospir apesarat.

Insensiblement les espatlles havíen pres una lleugera tendencia a avalansarse endavant, y el cap, aquell cap venerable, de cabells blancs com la conciencia de mestre Guinart, s'acotava sovint ab lassitut fatal, com si les tenebrositats que l'invadíen pesessin inexorablement en la seva argentada testa.

Y ab tant com he dit de mestre Guinart, no he dit encara que feia quaranta anys que era el mestre de Capella, de la Capella que en sos bons temps de més fama havía gosat, la que millors cantors havía tingut: tenors y tiples mascles, baxos y barítons que feien extremir les voltes dels temples de moda, com si en sos aguts hi barregessin quelcòm de protesta contra 'ls tals o quals empressaris de teatre que havíen rebutjat sos oferiments abans de decidirse a ingressar en sa mig eclesiàstica professió.

¡Quaranta anys! ¿Qui ho sabría lo que havía treballat mestre Guinart durant aquells quaranta anys, y qui portaría 'l compte dels triomfs obtinguts si no fos la seva dona, la apreciabilíssima senyora Munda, arxivera voluntaria del gran mestre? Ella era la que en son caparró axerit hi duia 'l compte de les misses cantades y de les dates respectives; ella era la que en funerals y solemnitats anava a seures en les renglers del temple pera escoltar parers y opinions respecte la nova missa o 'l nou càntic de mestre Guinart; ella era la que en els passatges de mérit escorcollava ab sos ulls de conill la cara que hi posaven els devots... y si algún cop les argentines y afemellades sonoritats del tiple o les profondes emissions del baix feien girar la vista d'algún concorrent cap al chor, llavores la senyora Munda no tenía pas espera de contarho en essent a casa: pujava escales amunt cap al chor y escorreguda com si ni terra trepitjés, s'arribava fins al mestre; li estirava 'ls esquifits faldons del jaqué casi secular y ab la veu ofegada per la emoció li deía:

— Guinart, tota l'iglesia s'ha girat.

Volía dir tota la concorrencia, però aquesta errada donava més forsa a la frase; en realitat, pera la senyora Munda, admiradora incondicional de la Capella del seu marit, era cosa de que fins la iglesia se girés al sentirlos...

Però tot de cop axò s'era acabat. Calía resignarse a l'abdicació de tots aquells èxits, de totes aquelles emocions; era menester trencar sobtadament, barroerament, aquella tasca seguida, invariable, calía; oh, axò mai! llensar al foc tots aquells manuscrits estimats, aquells requiems volguts, ab kyries sorprenents y dies iræs tenebrosos y baladrers que alcansaven totes les altures del pentàgrama...

Mestre Guinart s'hi tindría de resignar. Quaranta anys de no lluitar, de caminar per camí fressat, li havíen fet perdre l'esma de la rebelió y no se li acudí ni discutir les disposicions pontificies... Sí, pontificies, perque en tot axò hi anava pel mig la disposició del Pare Sant en son *Motu Proprio* sobre la música relligiosa en les iglesies. D'ara en avant res de *floreios* inspirats, ni misses de mèrit. Tot s'acabava ab aquell cant trist, ensopit, pesat y monòton dit gregorià, tot s'havía de sacrificar a la intromisió d'aquella música antiga, polsosa, que al dir de tants no s'avenía ab les modernes creencies acomodaticies dels fidels d'ara.

La matexa senyora Munda fou la que portà les composicions del repertori de la Capella a la Comissió que havía de jutjar si estaven compreses en les proibicions del *Motu Proprio*. Y al dexarles damunt de la taula del Secretari ¡quí li hagués vist la mirada eloqüentíssima, pregadora, suplicant, de la senyora Munda!

Esperaren marit y muller ab el cor sospès tots els díes que la Comissió trigà a emetre parer, y quan les composicions tornaren a casa, mestre Guinart no 's vegé pas ab cor d'obrirles.

La senyora Munda les desligà, les obrí, les regirà, mentres el mestre, ab els brassos de colzes damunt de la taula, se les mirava de qua d'ull, temerós de rebre la sotragada tota de cop.

¡Ni una n'havien dexat!

Mestre Guinart no badà boca. Acabà d'acofar el cap entre sos brassos. mentres la senyora Munda, ab la mirada esgarriada, anava fullejant les precioses pàgines de les grans misses del seu marit, afrentades ab insolentes ratlles de llapis blau.

Ell no pensava res. Ella sentía córrer, pel seu dintre unes grans energíes. però no 'n tenía prou ab les seves propies, sense les den Guinart.

—¿Y què penses fer?—li digué a la fi.

Mestre Guinart alsà 'l cap desconsolat y no pogué respondre ab res més que ab un arronsament profondíssim d'espatlles, ple de desolació.

Y es que bé prou que ho veia 'l vell mestre que li mancaven les alès pera empendre nous estudis, pera cambiar de soca arrel el repertori de la seva Capella.

Calía resignarse y acabar la vida sense obgecte, ni finalitat, ni... ¡Ditxós *Motu Proprio!*

¡Aont anava a sortir ara aquella llei revolucionaria ab aquest nom tan antipàtic!

La certitut de la impotencia el dexà capolat. Aquella tristesa somorta y rosegadora y un defalliment crònic, una feblesa d'esperit se possehí d'ell insistentment. A estones, sol y d'amagat de la seva dona, difícilment podía empassarse les llàgrimes amargantes de la desolació; y de día en día era més fonda aquella pena, més gran y avasallador aquell aclaparament.

La senyora Munda arribà a preocuparse de la salut del seu marit y cridà al metje; aquell ensopiment an aquella edat no era de bon ésser.

El metje al sortir feu alguna observació.

—¿Y doncs? — preguntà ella.

— No hi ha perill, per ara. Mestre Guinart ha tingut algún disgust, ¿no es veritat? El cor es el que ve ressentit de alguna impressió forta, d'alguna fonda preocupació.

— Sí, sí, senyor — digué la senyora Munda. Y atansantse a cau d'orella del doctor afegí baxant la veu tant com pogué y ab accent paorós: — ¡Es el *Motu Proprio* que 'l té aferrat al pit!

El metje la dexà dir y sortí recomanant molta distracció pera 'l malalt. Que 'l visiti algún amic, que li fassin companyia y li donguin conversa.

La senyora Munda, sense dirne res a mestre Guinart, corregué aquella tarde al Café del Cigne, aont mataven les tardes els companys y confrares del seu marit.

Els hi demanà que anessin a casa seva a passar la estona. El metje ho havía dit... Li anava la vida al seu estimat Guinart.

— ¿Però quín mal té? — preguntà 'l mestre de la Capella de Santa Eularia.

— ¡El *Motu Proprio!* — respongué mitj plorosa la senyora Munda.

Tots els mestres menejaren el cap desconortats, y 'ls seus rostres prengueren un vissatje paorós, com el que 's dibuxa en els pobles quan hi ha epidemia.

¡El *Motu Proprio!* Tan sols dos pobres mestres que tant s'estimaven morir com viure 's vegeren ab cor d'anar a fer companyia al amic malalt. Els demés temíen al contagi. Algún d'ells ja patía del mateix mal.

Cada tarde hi anaven aquells dos bons amics a passar la estona. Aquella tertulia venía a ser el cordial d'aquelles existencies sobtades en mitj de son camí normal.

Revivíen en aquelles dues hores diaries tota la vida passada. Recorríen ab sos recorts els epissodis més sortints de la seva vida artística; s'hi trasladaven ab l'afany del nàufrec al arraparse en l'aresta d'una roca, y axís oblidaven, embolcallats en els deliquis consoladors del remembrar, la paorosa realitat del present, la barroera anulació de totes aquelles tradicions professionals.

En el menjador de casa 'l mestre Guinart s'erigí 'l temple, l'alberg que aquells cors ferits en sos pregons sentirs elevaren a la música rebutjada. Allí 's comentaven encara 'ls efectes orquestrals en la iglesia, y en les tecles del rònec piano del mestre, les mans tremoloses y emocionades dels vells sacerdots de la rutina encisadora, hi feien resurgir encara les anyorades armonies que 'l Sant Pare havía bandejat del temple del Senyor.

JOSEP M.ª FOLCH Y TORRES

*** **La lluita del Regionalisme a Europa es pera assolir que 'ls pobles gaudexin de la primera y més preuada de totes les llibertats: la llibertat de constituirse y viure segons les lleis peculiars de llur existencia.**

J. MAÑÉ Y FLAQUER

ACABA DE SORTIR

J. POUS PAGÈS

EMPORDANESES

NOVELETES

3 PESSETES

JOCS FLORALS DE BARCELONA DE 1905

Llista de les composicions rebudes a Secretaría desde la primera publicada. — *(Acabament.)*

230. Matinal; lema: Bosqueig íntim. — 231. Martirs; lema: ¡Christus regnat! — 232. L'orfanet; lema: Orfans tu eris adjutor. (Ps. IX. 38). — 233. ¡Pobre mareta! lema: ¡Oh ma lira! Sois queixes y planys, etcètre. — 234. Passió; lema: Ella y ell. 235. Bola de neu; lema: A Marta. — 236. Pro patria; lema: Gestes gloriosos. — 237. Núvols; lema: La boira. — 238. El model; lema: L'arbre 's califica pels fruits que dona. — 239. Les Estacions; lema: Tout passe, tout casse, tout lasse. — 240. Traslació al vers català del Veni Sancte Spiritus; lema: Et renovabis faciem terræ. — 241. Dites a dones; lema: Maternals, mondanals y variades. — 242. Romanç històric sobre l'Ordre de la Mercè; lema: Qui amat divitias fructum non capiet ex eis. — 243. El testament d'Amelia; lema: Glosa. — 244. El torb; lema: ... el vent gemega entre 'l brancám dels arbres. — 245. La mort d'En Joan I; lema: La cassera. — 246. Recorts; lema: D'aquells bons temps. — 247. Trànzit; lema: D'altres temps. — 248. Hermites; lema: Fe. — 249. Vi vell; lema: «Sacros ausus recludere fontes». — 250. Rosari de dolors; lema: Spes in cœlo. — 251. Consells als catalans que hagin d'ausentarse de sa terra; lema: «Pro patria». — 252. Lluis Gonzaga a Montserrat; lema: Consumatus in brevi, etc. — 253. Croquis de montanya. — 254. Super ægros; lema: Fe. 255. Primaveral; lema: Brotada. — 256. Espiais; lema: Ut pictura pœsis. — 257. Epílec; lema: Esfullament — 258. Patria; lema: Mentres paraula tinguèm, etc. — 259. Endreça; lema: Als catalans ausents. 260. Impresions; lema: Sonets. — 261. El bastó de l'avi; lema: ¡Beneít sía! — 262. De poble; lema: II capito's. — 263. Patria; lema: Alma parens. — 264. Flors barcelonines; lema: Flores apparuerunt in terra nostra. — 265. El Rector de Sant Macari; lema: Humil y caritatiu. — 266. El Dexuplinant; lema: Tradició. — 267. El que diu la gent; lema: De ciutat. — 268. El vol de tarda; lema: Onades. — 269. ¿Quina conducta té d'observar tot català fóra de sa terra pera merexer el calificatiu de bon català? lema: Lluny dels ulls, aprop del cor. 270. El cap de dol; lema: ¿Te vas mi dulce amigo? — 271. Tornant al Paradís; lema: Jesucrist axecà 'l treball a la més alta consideració. — 272. Dues traduccions de l'himne Veni Creator Spiritus; lema: Mentes tuorum visita. — 273. Quadrets; lema: Del natural. — 274. Quatre estacions (novela); lema: Val més prevenir que penedir. — 275. L'ombra d'En Moragues; lema: Nit de morts de 1754. — 276. A Terrades; lema: Bres ahir de ma infantesa, etc. — 277. ¡Vint anys! lema: Sonets. — 278. Les soletats del món y del claustre; lema: Marta... — 279. Visions; lema: Dexant en llibertat la fantasía, etc. — 280. El combregar; lema: Desperta humanitat. — 281. Nocturn marinenc; lema: El Cel y el mar s'estimen. — 282. La nuvia (Novela); lema: La carrera de la dona. — 283. La serra; lema: Mirant enfora. — 284. ¡Com sempre...! lema: Croquis ciutadà. — 285. Nit; lema: Amor. — 286. Veni Creator; lema: No hi ha per parlar ab Déu com la llengua propia. — 287. Traducció adaptada al cant gregorià de l'himne litúrgic «Veni Creator Spiritus»; lema: Paráclitus. — 288. Traducció en vers català de l'himne «Veni Creator Spiritus»; lema: Sanctus Spiritus. 289. El poema de la vida; lema: Riu avall. 290. La nit a Montgrony; lema: Visió poemàtica. — 291. Intermitj; lema: Reminiscencies. — 292. L'Ordre de la Mercè; lema: Redemptora de captius. — 293. Madrigals. 294. L'amor que passa; lema: No 'l veig pas. — «Com que no estima, etc». — 295. Una aubada de la Verge; lema: Stella matutina. — 296. Dins l'aigua tenebrosa. — 297. Eternitat; lema: Lírica. — 298. Fulles primerenques; lema: Lírica. — 299. La meva oració, lema: Fides. — 300. Divinitat; lema: Fides. — 301 Oració de sa nina; lema: Menorquina. — 302. En sa nuesa; lema: Divus Ovidius. — 303. Visió bíblica; lema: Eliezer oravit Deum his verbis, etc. 304. El millor bes; lema: Se desfarán els llavis — que os feren tant de mal, etc. — 305. L'oració del pare; lema: Pro lírica. — 306. Lirisme; lema: Son esperit sens el cor jo contemplo, etc.

307. Lo naixement de Venus; lema: Odi profanum vulgus, et arceo. — 308. Pro lírica; lema: Deus creavit (Génesis). — 309. Vida; lema: Fatal tat. — 310. Llegenda del Montsan; lema: La gran montanya del Priorat. — 311. Mallorca; lema: El al ceffar que feu lo vent, etc. — 312. Vida; lema: Mes vida. — 313 Bressant; lema: Així's una mare jove y gentil, etc. — 314. Via-Crucis; lema: La Coredemtora. — 315. La Verge de la Mis ricordia; lema: Com petits nius d'argila. — 316. Esperant l'hora; lema: Reflexions. — 317 Eva; lema: I cridà Adam el nom de la seva dona, etc. — 318. Follía d'amor; lema: Vita cordis amor. 319. Al cap d'un any; lema: Recort. — 320. VI Sonets; lema: Visions. — 321. Lluna de mel; lema: Non non. — 322. La mort d'Alcides; lema: Qui enfonsa o alsa 'ls pobles, etc. — 323. En la Gloria; lema: En la mort d'un neu. — 324. El Bosc; lema: Ed

ecco un lustro subito trascorse, etc. — 325. L'institutriu; lema: Novela ciutadana.

326. La vida dels hermitans; lema: Els lleons rodan entorn nostre, etc. — 327. A montanya; lema: Guanyarás lo pá ab la suor de ton rostre. — 328. L'assessi. — 329. Gent de rocas; lema: Estudi. — 330. Parlaments; lema: Varietats.—331. Inscripcions; lema: Tot passant. — 332. La torre d'ivori (Fragment); lema: Bethania. — 333. Pregaria; lema: Qui alma a sa patria venera a Deu. — 334. Roses; lema: En el camp. — 335. Apocament; lema: Amor. — 336. Dialec íntim; lema: Escolta. — 337. Amor; lema: Tota meva ets natura.—338. Somni; lema: Visió.—339. La caputxa; lema: Flor boscana.—340. Fantasía; lema: Dos amors. 341. Pura; lema: Mater puríssima. — 342. Les montanyes; lema: Patria. — 343. La Festa del Regomir; lema: Visca la festa de Sant Cristòfol. — 344. Del cor... — 345. Llibertat; lema: Entre aucells. — 346. ¡Què coses vaig callar volentles dir! — 347. La llantia del Santíssim; lema: Lux perpetua. 348. Planys d'una soltera; lema: ¡Escolteume! — 349. Llops ab llops; lema: Mentida certa. — 350. ¿Quina conducta té de observar tot català fora de sa terra, pera merèixer lo calificatiu de bon català; lema: Amor patri. — 351. (Igual tema que 'l número anterior); lema: Catecisme del bon català expatriat. L'unió fa la forsa. — 352. (Igual temá que 'l número anterior); lema: La República Cubana.

(Queda conclosa l'admisió de més composicions pera 'ls Jochs Florals d'enguany).

Barcelona, a las 12 del mitgdía del 15 de mars de 1905. — El mantenedor Secretari, *Rossendo Serra y Pagés*.

NOVES

El Diccionari Català.—D'aquella campanya empresa pel infatigable mossen Alcover, Vicari General de Mallorca, se'n comensen a tocar fruits.

Pera convéncersen cal solzament passar els ulls per les següents xifres, ben consoladores pera 'ls catalans.

Avui la llista de colaboradors del Diccionari puja a 1,465, els que, segons les notes que han facilitades, tenen plenes 229,792 cèdules. An aquesta respetable xifra hi han que afegir els milers de cèdules que posseexin altres colaboradors que no s'han avensat a donar compte del resultat dels seus treballs.

El Congrés de la sintaxi, quins preparatius van endavant, ajudará, sens dubte, an aquesta obra d'afermament de Catalunya.

⁂

De l'acte d'altruisme.—Podèm comunicar satisfactoriament a nostres lectors, que tots els que varen ser operats en l'Hospital del Sagrat Cor, pera fer empelts epidèrmics a la ferida d'un pobre obrer de la Colonia Güell, seguexen bé.

Alguns d'ells, com el capellà Sr. Villarrubias (el primer que va oferirse al sacrifici) y varis treballadors, están completament curats. Els senyors D. Claudi y don Santiago Güell, y especialment el primer, experimentaren majors molesties per la forma ab que se 'ls feu l'operació, y actualment encara 's ressenten quelcòm de la ferida practicada.

Repetint nostra enhorabona als actors de tanta abnegació, havém de subratllar el seu significat com obra social, per contribuir de tan noble manera al agermanament dels diversos estaments ab esperit d'amor y de proisme.

⁂

Occitania.—Aquesta importánt revista de les terres de llengua d'oc ha publicat suara 'l seu tercer nombre, quin sumari es format pel ramell de les següents firmes: Josep Aladern, Justin Bessou, Prosper Estieu, Eugeni Ors, Antonín Perbosc, Josep Rox, Mossen Costa y Llobera, Alfons Maseras, E. Aurejac, Jaume Aguadé y Josep M.ª de Sucre.

El nostre estimadisssim company l'Eugeni Ors hi publica 'l sonet que aquí dessota reproduím:

De «El Diable a Mallorca»

A la llum verdejanta de sos ulls de feli,
que la «Cova del Drac» fan tornar resplandenta,
abandona del llac a la caricia lenta
l'andrógin Lucifer un cos alabastrí.

Sols un extern remor logra a dins pervenir;
una rauxa de vent s'es entrada furienta,
y apar que'l mon decrépit, al defora, 's lamenta
en llarguíssim udol de sa proxima fi.

L'andrógin Lucifer, ab calma voluptuosa,
fa jugar els seus músculs, y en l'esmeragda fosa
del llac profond contempla sa figura aspillada.

Y es llavors quant prenentlo l'afrondisiaca furia
petoneja ses carns, foguejant de luxuria,
y's tors, tot sol, tot sol, en nupcial abrassada.

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Tàrrega. — La primera conferencia de Nacionalisme que a càrrec de D. Daniel Roig y Pruna se celebrà diumenge sobre'l tema: «El per què del Catalanisme», estigué molt concorreguda.

Dos son els principals fonaments en que digué descansa 'l Catalanisme: un de dignitat y un altre de conveniencia. Pera no perdre la primera no podèm ignorar que Catalunya es una veritable nacionalitat.

Comensà esplicant lo que es una nació, buscant son fonament en la familia, grupo d'individus nascut per l'ajuntament de dos sers sens altres lligams que la idea santa y sublim del amor, passant d'aquella al municipi, quin no s'ha de preocupar de altrá cosa que de procurar la felicitat del nombre de families que 'l composen, descrivint després lo que es una comarca, per anar totseguit esbossant lo que es el conjunt de comarques, lo que naturalment se anomena nació.

Pera refermar més que Catalunya es una completa nacionalitat, donà una ràpida llambregada a nostra gloriosa historia, citant ab molt acert algunes de ses gestes principals, fent notar també l'origen de nostra decadencia, y remarcant la gran forsa que li dona el tenir una llengua tan hermosa.

Pera demostrar «El per què del Catalanisme» segons nostra conveniencia, comparà les lleis que 'ns imposen y les que prediquen certs partits polítics que 's van-ten d'avensats, ab lo que té estatuit el Catalanisme, fent veure ab claretat el molt avantatje d'avens y llibertat que porta aquest darrer sobre 'ls demés, donant gran relleu a les declaracions fetes en l'assamblea de Barcelona, de que pera ésser catalanista no hi ha cap necessitat d'abdicar de les llurs idees religioses, polítiques y socials.

Accedint després el Sr. Roig y Pruna, als companys en Catalanisme d'Agramunt que desitjosos de poguerlo sentir, organisaren a correcuita una reunió en la dita vehina vila, en la matexa tarde feu allíd'improvís un eloqüent discurs ple tot ell de sanitosa doctrina, secundantlo ab molt lluiment D. Josep Comes, de la matexa, al igual que ho había fet després de la abans dita conferencia a Tarrega aprofitant la ocasió de saludar als targuerins en nom de sos companys de Agramunt, arrancant sempre entussiàstics aplaudiments.

El conferenciant va conseguir ab son convincent llenguatje arrencar caloroses ovacions, tant al final com en diversos paragrafs de la susdita conferencia.

S'espera ab molt desitj la segona, quina ha de anar a càrrec de D. Miquel Laporta y que tindrà lloc demà, diumenge.

⁂

Premià de Mar. — En l'Associació Catalanista d'aquesta vila, el passat diumenge va donarhi la seva anunciada conferencia de clausura de la tanda organisada per aquesta Associació, el Sr. D. Eduart Vidal.

Després de fer un breu resúm dels punts capitals de la nostra historia patria, ressenyats per els anteriors conferenciants, va exposar els fets més trascendentals ocorreguts de desde 'l 1714 fins a comensar l'actual renaxement, l'actual moviment nacionalista que ve desenrotllantse en la nostra terra, traient de tots aquestos fets profitoses ensenyanses pera 'l pervindre de la nostra Catalunya y fent veurer l'importancia dels fonaments històrics dins la causa de les reivindicacions catalanes. El Sr. Vidal fou molt aplaudit al acabar son treball.

⁂

Manresa. — Segons ens informa'l diari regionalista d'aquesta ciutat *El Pla de Bages*, un redactor séu fou agredit dimecres per un empleat del Ajuntament manresà, al visitar aquelles oficines pera serveis d'informació.

Ens associèm al nostre company en la séva protesta.

⁂

Igualada. — Per la diada de Sant Jordi el «Centre Autonomista» celebrarà una vetllada extraordinaria, dedicada a solemnisar tan memorable festa, ensemps que honorar la bona memoria dels malaurats patricis En F. Pi y Margall, Mossen Cinto y Dr. Robert, quins retrats figuren en la testera del saló d'actes del mateix.

Estàn encarregats dels treballs apológics de Mossen Cinto y del Dr. Robert, N'Antoni Busquets y Punset y En Ferràn Sans y Buigas, fentsen ademès den Pi y Margall a càrrec d'un federal, y un d'històric del cavaller Sant Jordi, com a patró de Catalunya, y llegintse diferents treballs poètics de coneguts autors. La part musical anirà a càrrec de distingides senyoretes de la població.

La Comissió de festes y propaganda está organisant una tanda de conferencies que seràn donades per diferents elements de la localitat y de fora, en les que 's desenrotllaràn variats temes doctrinals, socials y científics.

Barcelona

Lliga Regionalista. — Ab motiu del tercer capdany de la mort del Dr. Robert, el dilluns aquesta associació endolà la bandera catalana del seu balcó y dedicà al anyorat patrici una corona.

⁂

Centre Autonomista Fivaller. — Ateneu del Districte sisè. — Baix la direcció del mestre En Adrià Esquerrà, comensarán la setmana próxima les classes del «Orfeó Fivaller», essent el díes senyalats: dimars, dijous y dissabtes de 8 a 10 del vespre.

Els que vulguin pertanyer a dit Orfeó, poden passar a inscriures en la Secretaría del Centre.

⁂

Federació Escolar Catalana. — Academia de Medecina. — Donà en aquesta societat escolar el doctor Torres y Casanovas una notable conferencia sobre 'l tema: «Intervenció quirúrgica de les nefritis».

Calificà la qüestió d'actualitat, remarcant el fet de que fins al any 1895 no 's conegué a fons lo que son nefritis cròniques ynefritis agudes. Feu notar la diversitat d'opinions respecte a la classificació de les nefritis. Enumerà també 'ls molts medis quirúrgics que s'han provat, y finalment resumí en breus paraules sa conferencia, que resultà brillantíssima y clara per tots conceptes.

El senyor J. Roig y Raventós, president de l'Academia, tancà la sessió ab frases d'elogi al doctor Torres, que foren molt aplaudides per la concurrencia que omplenava 'l local.

⁂

Nou Jovent.—S'ha constituit en aquesta ciutat ab aquest títol una societat íntima, quins membres, baix els lemes de «fer patria» y «fer art» se disposen a treballar a mida de llurs forses en pro de l'un y de l'altre.

⁂

Agrupació Escolar Robert.—Aquesta entitat portà 'l día 10 del que estèm, a l'hora anunciada, una artística corona al eminent patrici ab qual nom s'honra.

Feren us de la paraula 'l president En J. B. Serra y els socis R. Garriga, R. de Paredes, M. Vaquer, V. Pallés, J. Vidal y F. Collderforns.

Tots ells lloaren y enaltiren ab sentides frases al estimat mestre y á la tasca redemtora portada a cap per l'apòstol del Nacionalisme català.

Acabà l'acte visitant la tomba de mossen Cinto.

⁂

Unió Autonomista de Gracia. — Diumenge, y ab regular concurrencia, se celebrà en el seu estatje del Teatre Principal graciense, la sessió inaugural d'aquesta societat.

Parlaren en el referit acte 'ls joves Esclassans, Montllor y Pallés, fentho després y resumint el regidor regionalista Sr. Abadal, que fou ben aplaudit y ab molta justicia.

⁂

Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria. — El dissabte passat donà 'l senyor Laporta en aquest cada día més important Centre, la seva anunciada conferencia, davant que omplia a vessar l'espaiosa sala del mateix, entre'l qual s'hi veien significades personalitats del autonomisme català.

En brillants periodes que diferentes vegades foren premiats pels assistents a la conferencia, desenrotllà el tema proposat, deduint dels varis principis sentats en el curs de la peroració, que «'l Nacionalisme federatiu es el que pot realisar, especialment a Catalunya, l'ideal de justicia y progrés per quin tots treballèm els autonomistes».

Incidentalment parlà 'l senyor Laporta de les dues tendencies que entre 'ls catalans federals existexen, deduintne que les divergencies no son sobre principis, sinó de procediment, afirmant que en tot moment, els que síeu federals de convicció d'un concurs estaràn al costat dels catalanistes pera tots a una defensar la causa del Nacionalisme català.

Lo senyor Laporta fou frenèticament aplaudit al finir sa brillant disertació.

⁂

Foment Autonomista Català. — Els treballs pera obtenir la limitació en l'exercici de les carreres, que practica la Secció de «Qüestions Socials» del «Foment Autonomista Català» estàn molt avensats.

Moltes corporacions y entitats han respost a la crida que se 'ls hi ha dirigit, lo qual demostra l'acert dels nostres companys en posar a públic dictamen punt tan interessant per son aspecte social.

Les entitats científiques y professionals que no haguessin rebut ofici proposàntelshi l'adhesió a aquest pensament, o que haventlo rebut no haguessin contestat referent a sa aceptació o no aceptació sobre dit projecte, poden ferho lo més aviat possible, dirigintse a l'esmentat «Foment Autonomista», Diputació, 295, principal.

⁂

Els Segadors.—Se convoca als socis de l'Agrupació Catalanista «Els Segadors», a la reunió general que tindrà lloc avui dissabte, a dos quarts de deu de la nit, a son hostatje social, Carretera, 114 (Cassino de Sans).

⁂

Associació Protectera de la Ensenyansa Catalana.—Durant el mes de mars passat, ha distribuit 484'75 pessetes repartides entre las onze Escoles catalanes que subvenciona actualment y en adquisició de diferentes obres d'Ensenyansa.

⁂

Unió Catalanista.—Además del volúm de les Deliberacions de l'Assamblea de Barcelona que 's publicarà aviat, la Unió Catalanista està preparant un nou llibre.

Aquest serà la traducció feta per En Oriol Martí y Frederic Pujulà, de la *Historia dels moviments y separació de Catalunya, y de la guerra entre la magestat católica de don Felip IV Rei de Castella y d'Aragó y la Diputació general d'aquell principat*, escrita per D. Francisco Manuel de Melo.

LLIBRES NOUS

Articulos (1893-1903), de J. MARAGALL

Lentament, ara un ara l'altre, y no en dies consecutius, he anat llegint la colecció escullida dels articles publicats per En Maragall en el *Diari de Barcelona*, que 'ls admiradors del poeta li han ofert aplegats en espléndit volúm, com tribut d'agrait afecte.

Els he llegit lentament, y aquesta es la raó de que no n'hagi parlat fins ara, no per manca de temps ni voluntat, sinó per volició conscient, deliberada.

El primer día de tenir el llibre a les mans, golós d'assaborirne les belleses, vaig comensar la seva lectura adelerat; dos, tres, quatre articles vaig llegir de primera embranzida. Mes ¡cosa estranya! al trobarme pel mitg del quint no me fou possible tirar endavant. Passava els ulls per les paraules y les paraules restaven mudes; voltava les planes y no me 'n quedava cap impressió. Lo que més fondament m'havia regirat al llegirho per primera vegada en el *Brusi*, me feia l'efecte de lletra morta. ¿Per què?

Era que 'l meu esperit estava fatigat per la repetició, en breu espai, d'intenses vibracions d'una matexa categoría; la seva facultat receptora s'era esmossada y les lluminoses paraules del poeta lliscaven damunt d'ell sense evocarhi cap ressò, sense dexarhi rastre.

Passa una cosa semblant ab un llibre de poesies. Llegiules seguidament y acabaren per no capir ni el sentit més vulgar de les paraules. Mes limiteu la vostra lectura a dues o tres composicions, quan tingueu l'esperit ben disposat pera axò, y aleshores ¡còm se magnifiquen els mots més humils, fins a devenir tots minbats de llum no imaginada!

Axò vaig fer, després, ab els articles den Maragall; vaig llegirlos d'un a un, lentament, recullidament, y he retrobat senceres les emocions de la primera lectura, aquella sensació d'una finestra oberta vers les llunyanes perspectives de l'ideal que feien ressentir, al toparlos entre la dura y pesada prosa del diari.

Y es que 'ls articles den Maragall per més d'un concepte son veres poesies. Ne tenen tota la lírica entonació y aquell sentiment elevat que transfigura les coses donantles un sentit trascendental. Fins y tot, per més semblansa, son curts de dimensions, concentrant molts d'ells, en breu espai, tot un microcosme d'idees y sentiments, sinó ben definits, més sugestius per la seva vaguetat matexa.

Però la característica dels articles del poeta està, més que en ells matexos, en l'efecte ennoblidor que produeix la llur lectura. ¡Es maravellós! Acabeu de llegirlos y vos trobeu asserenat el cor y el pensament; una calma lluminosa s'es feta en vosaltres; vos sentiu talment una elevació interior que abans no teníeu. Podreu dissentir, molt sovint, de les idees esposades pel poeta. Mes fins y tot allò que es completament oposat a la vostra íntima manera de pensar, dit per En Maragall, no us fereix ni us revolta, fentvos tancar en ofesa intranzigencia; sinó que us sentiu l'ànima oberta a la serena contemplació de les diferentes formes del pensament, comprenent que totes son respectables si son sinceres.

Y resteu agrait a l'home que ab la seva paraula ha sabut depurar la vostra ànima de baxes passions, fentvos millors y més nobles que no éreu.

⁂

Narracions estranyes de l'ANTONI CARETA Y VIDAL.

Tres narracions formen aquest volúm, editat espléndidament, com tots els que publica l'Ilustració Catalana. *Oydd, L'ull acusador* y *L'embaxada de la mort* son els títols respectius d'elles. Els assumptes, quelcòm fantàstics, però de un fantàstic casuia, estàn desenrotllats ab forsa trassa, en una prosa planera, sense grans belleses, però tampoc sense grops ni ressalts.

La concepció y realisació d'aquestes tres noveletes, potser no diu gaire ab la manera y tendencies de la moderna prosa catalana: tot plegat té un aire menestral de la passada centuria; però hi ha que ferse càrrec de que la generació a la qual perteneix el senyor Careta no es la nostra y no deu férseli un retret de que seguexi fidel a la fórmula d'art que florí a Barcelona quan encara la ciutat contava entre les seves belleses el jardí del General y els brolladors del passeig de Gracia.

JOAN D'AVINYÓ

⁂

Empordaneses, den J. POUS Y PAGÉS.

Formant un volúm de VIII-224 planes s'han publicat les noveletes de nostre ben volgut company qual títol capsa aquestes ratilles.

Sis noveletes hi ha en el llibre y no hem d'ésser nosaltres qui en digui les belleses ni 'ls defectes: per sincers que fossim en les lloances o censures nostra crítica podría semblar interessada. Però no volèm dexar de remarcar dues qualitats que res prejudiquen del valor positiu o negatiu del llibre. Es la una la serenitat, mellor dit, l'impersonalitat, ab que l'autor sab quedarse sempre fora y per damunt de l'assumpto; l'altre la diversitat de to que té cada una de les noveletes dintre la forsada unitat de l'estil personal a l'autor.

Respecte a lo que diu En Pous en el pròleg sobre *empordanisme*, no es pera tractat en les curtes dimensions d'aquestes notes. Pròximament ne parlarèm en un article, desenrotllant lo que l'autor per delicadesa no ha dit, encara que ho dexi entreveure.

El volúm, espléndidament tirat per «L'Avenç», se ven per totes les llibreries al préu de tres pessetes.

J. M. Y R.

⁂ *La renaxensa de la vida nacional no's manifesta pas solzament a Irlanda en l'ordre intelectual, sinó també en l'ordre dels interessos. Un desvetllament d'activitat y un esfors d'organisació cap a la prosperitat y la riqueza acompanyen l'acció nacionalista. Y es que aquell poble d'idealistes patriotes ha vist que la multiplicació de ses forses econòmiques era un medi pera un fi més alt, car no era creible que l'ànima irlandesa visqués eternament robusta, allotjada en un cos decandit y feble.*

Firmin ROZ

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del día 7 al 13 d'abril de 1905

Cambis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimars	Dimecres	Dijous
Cambi de Londres	32'90	32'90	32'90	32 90	32'90	32'85
Cambi de París	32'60	32'60	32'70	32'80	32'80	32'70
Deute Interior fi de més, 4 %	77'80	77'80	77'72	77'82	77'80	77'80
Id. Amortisable fi de més, 5 %	98'70	98'70	98'70	98'80	98'85	98'85
Emprestit Municipal 1891 y 1900, 5 %	98'85	98'85	98'75	—	98'85	—
Id. id. 1899, 4½ %	91'50	91'50	91'50	—	92'25	—
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T., 5 %	103'75	103'75	104'00	104'00	104'00	104'00
Id. id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 %	78'00	78'00	78'00	78'25	78,00	78'00
Id. id. T. B. y F., 2½ %	57'65	57'65	57'75	57'75	57'75	57'75
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 %	103'00	103'00	103'15	102'25	—	103'35
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4½ %	100'75	100'75	100'50	100 50	100'75	—
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 %	92'75	92'75	92 75	92'75	92'25	92'75
Id. id. Mad. a Bar., Reus y Roda, 2½ %	55'75	55'85	56'00	56'00	55'75	55'75
Id. id. Alm., Val. y Tarr., adher. 3 %	75'35	75'35	75'25	75'35	75'50	75'50
Id. id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882	51'00	51'00	51'00	51'25	51'15	51'00
Id. Canal d'Urgell	—	—	—	—	—	—
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo	25'10	25'20	25'00	25'30	25'30	25'70
Id. id. Nord d'Espanya	47'70	48'00	47'40	48 00	48'00	47'80
Id. id. Madrid, Saragossa y Alacant.	78'60	79'00	78'10	79'00	78'80	78'30

El mercat segueix quiet y a la espectativa del modo còm puguen resoldres la visita del rei Alfons XIII a les provincies de llevant, la crisis ministerial que s'anuncia y el combat naval que sembla ha comensat ja a lliurarse en els mars del Extrém Orient. Tot axò, además del malestar que fa temps se nota en la Borsa de París, fa que la nostra estigui quieta y més aviat fluxa, llevat dels valors del Estat que tenen una resistencia a tota prova. Hi ha molts díes que semblen, les sessions d'ara, verdaderes sessions del mitg del istiu.

Barcelona, 13 d'abril de 1905.

La Corbatinera Moderna

de P. BASTIDA

7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elàstics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt

7, Canuda, 7

MÉS BARATO QUE JO, NINGÚ

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori.—Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

RELLOTGES • LÀMPARES

MOBLES

A PLASSOS: SENSE FIADOR

ALEXANDRE DILAT: SANT PAU, 52 Y 54, Y MENDIZÁBAL, 28

CABANELLAS Y C.ª * BANCA * VALORS * CUPONS Rambla del Centre, 9, y Arolas, 9

BOMBES Y CANONADES Instalacions complertes y econòmiques — Carrer de Sant Pau, 105

GUINEA ESPANYOLA

PRODUCTES DE LA HISENDA MONTSERRAT - FERNANDO PÓO

Café de cullita propia. **Xacolata** elaborada ab cacao de cullita propia.

XACOLATA AB LLET

composta sols de cacao, llet y sucre; es un aliment poderosíssim y de gust exquisit. **Licor-Café** exclusivitat de la casa. — *Unica en Espanya que expendeix* **CAFE** *de cullita propia.* **Puresa garantida** en tots nostres artucles. Servei a domicili.

Venda ambulant per medi del *Coixe-Cafetera.*

Corts, núm. 654 * Plassa de Santa Agna, núm. 4 * Hospital, núm. 30

Se necessita un escrivent

jovenet, que sàpiga escriure en català, apte pera pendre apuntacions y fer recados. Guanyarà 30 ptes. mensuals. Informes: Administració d'aquest periòdic de 10 á 12 del matí.

ROBUSTINA DURAN Y ESPAÑA

Eficacia inmediata en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — **Depòsits:** Farmacies de **Genové**, Rambla Centre, davant del Liceu, y de **Durán y España**, Valencia, 278, dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

Aigua minero-medecinal de VALLFOGONA DE RIUCORB

Substitueix ventatjosament les de Cestona, Carlsbad y consemblants, pera'l goriment del Escrofulisme, Artritisme, Ecsema, Reumatisme, Litiasis, y Obessitat; Malaltíes de la pell, Dispepsies hipostèniques, Gastritis, Estrenyiment habitual, Plètora abdominal y congestions cròniques del fetge.

Prospectes y venda d'aigua: Carme, 84, farmacia, Barcelona; y Diluvi, 12, botiga, Gracia

¡FORA PEL MOXÍ!

Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxí (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.

Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben **3'50 pessetes** en libransa de Giro mutuo o en sellos de correu.

FARMACIA BORRELL, Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

Gran Balneari propietat de la Societat Anónima

Vichy Català

Situat entre la estació y el poble de Caldes de Malavella (Girona). Distancia de Barcelona: En tren correu, 3 hores; en tren lleuger, 2 hores 35 minuts.

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE: Temporada de 1.er de maig a 30 de octubre

Aigues hipetermals de temperatura 60° centígrades, alcalines bicarbonatades-sòdiques. Sens rival pera el **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estòmac, fetge, melsa.**

Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen ab ampolles, y les ampolles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció dels consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no's dexin sorpendre admetent com idèntiques a nostres aigues, altres de **artificials** que s'oferexen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fábrica y no **fonts d'origen.**

De venda en totes bandes - Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol

CAPSES DE LUXO Pera casaments y batejos ab 50 per 100 de economía FÁBRICA Y DESPATX: Carrer de Sant Pau, 38

La Joia del Brasil

20, FONTANELLA, 20

Fabricació de tota classe de articles de goma y de **celuloide** ab patent.
Mangueres pera regar.
Tubos y **recambis** de goma pera màquines de sulfatar.

VENDA AL ENGRÒS Y AL DETALL

PERA UN PETIT DESPATX SE DESITJA LLOGAR PART D'UN PIS ENTRESSOL O PRAL.

SE RECULLIRÀN OFERTES EN LA ADMINISTRACIÓ D'AQUEST PERIÒDIC, DE NOU A DOTZE DEL MATÍ, TOTS ELS DÍES FEINERS

Tipografía «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6